citi handlowy

SKRÓCONE ŚRÓDROCZNE SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU HANDLOWEGO W WARSZAWIE S.A. ZA III KWARTAŁ 2019 ROKU

LISTOPAD 2019

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. euro***	
	III kwartał narastająco okres od 01/01/19 do 30/09/19	III kwartał narastająco okres od 01/01/18 do 30/09/18	III kwartał narastająco okres od 01/01/19 do 30/09/19	III kwartał narastająco okres od 01/01/18 do 30/09/18
dane dotyczące skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego				
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	1 051 190	976 916	243 975	229 673
Przychody z tytułu opłat i prowizji	496 213	481 459	115 168	113 191
Zysk brutto	433 046	631 835	100 508	148 545
Zysk netto	306 291	486 696	71 088	114 422
Całkowite dochody	366 602	517 047	85 086	121 558
Zmiana stanu środków pieniężnych	(3 751 154)	199 748	(870 622)	46 961
Aktywa razem*	51 979 130	49 304 714	12 088 170	11 466 213
Zobowiązania wobec banków*	4 995 628	1 402 233	1 161 774	326 101
Zobowiązania wobec klientów*	36 443 155	38 334 345	8 475 152	8 914 964
Kapitał własny	6 934 685	7 056 750	1 585 578	1 641 105
Kapitał zakładowy	522 638	522 638	119 498	122 358
Liczba akcji (w szt.)	130 659 600	130 659 600	130 659 600	130 659 600
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł/euro)	53,07	54,01	12,14	12,56
Łączny współczynnik kapitałowy (w %)*	16,3	16,8	16,3	16,8
Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł/euro)	2,34	3,72	0,54	0,87
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł/euro)	2,34	3,72	0,54	0,87
dane dotyczące skróconego śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego				
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	1 050 515	976 051	243 819	229 470
Przychody z tytułu opłat i prowizji	470 289	453 917	109 152	106 716
Zysk brutto	431 040	645 564	100 042	151 772
Zysk netto	304 861	500 918	70 757	117 766
Całkowite dochody	365 086	531 401	84 734	124 933
Zmiana stanu środków pieniężnych	(3 751 045)	199 748	(870 597)	46 961
Aktywa razem*	51 892 083	49 242 024	12 067 926	11 451 633
Zobowiązania wobec banków*	4 995 516	1 402 124	1 161 748	326 075
Zobowiązania wobec klientów*	36 516 842	38 395 885	8 492 289	8 929 276
Kapitał własny	6 883 471	7 007 052	1 573 868	1 629 547
Kapitał zakładowy	522 638	522 638	119 498	122 358
Liczba akcji (w szt.)	130 659 600	130 659 600	130 659 600	130 659 600
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł/euro)	52,68	53,63	12,05	12,47
Łączny współczynnik kapitałowy (w %)*	16,0	16,5	16,0	16,5
Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł/euro)	2,33	3,83	0,53	0,90
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł/euro)	2,33	3,83	0,53	0,90
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł/euro)**	3,74	4,11	0,86	0,96

** Porównywalne dane bilansowe według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku.*

*** Przedstawione wskaźniki dotyczą odpowiednio: wypłaconej w 2019 roku dywidendy z podziału zysku za 2018 rok oraz wypłaconej w 2018 roku dywidendy z podziału zysku za 2017 rok.*

**** Kursy użyte do przeliczenia złotych na euro: pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej wg średniego kursu NBP na dzień 30 września 2019 roku – 4,3736 zł (na dzień 31 grudnia 2018 roku 4,3000 zł; na dzień 30 września 2018 roku: 4,2714 zł); pozycje rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych wg kursu stanowiącego średnią arytmetyczną kursów NBP na koniec każdego miesiąca III kwartału 2019 roku – 4,3086 zł (I, II i III kwartału 2018 roku: 4,2535 zł).*

SPIS TREŚCI

Skrócony skonsolidowany rachunek zysków i strat 5

Skrócone skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów 6

Skrócone skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej 7

Skrócone skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym 8

Skrócone skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych 9

Noty objaśniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego 10

1 Informacje ogólne o Banku i Grupie Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. („Grupa”) 10

2 Oświadczenie o zgodności 10

3 Znaczące zasady rachunkowości 10

4 Sytuacja makroekonomiczna oraz sytuacja na rynku pieniężnym, walutowym i kapitałowym 14

5 Sytuacja w sektorze bankowym 16

6 Analiza finansowa wyników Grupy Kapitałowej Banku 17

7 Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności 24

8 Działalność Grupy 25

9 Rating 33

10 Ujawnienia dotyczące instrumentów finansowych 34

11 Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe 36

12 Rezerwa i aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego 37

13 Transakcje nabycia i sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych 37

14 Niespłacenie lub naruszenie postanowień umowy dotyczącej otrzymanego kredytu lub pożyczki, w odniesieniu do których nie podjęto żadnych działań naprawczych do końca okresu sprawozdawczego 38

15 Sezonowość lub cykliczność działalności 38

16 Emisje, wykup i spłaty nie udziałowych i kapitałowych papierów wartościowych 38

17 Wypłacone (lub zadeklarowane) dywidendy 38

18 Znaczące zdarzenia po dniu bilansowym nieujęte w sprawozdaniu finansowym 38

19 Zmiany udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych i pozostałych zobowiązań pozabilansowych 38

20 Zmiany w strukturze Grupy Kapitałowej Banku 39

21 Realizacja prognozy wyników na 2019 rok 39

22 Informacja o akcjonariuszach 39

23 Akcje emitenta będące w posiadaniu członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej 39

24 Informacja o toczących się postępowaniach sądowych 39

25 Informacja o istotnych transakcjach z podmiotami powiązanymi zawartych na innych warunkach niż rynkowe 40

26 Informacja o znaczących umowach poręczeń kredytu, pożyczki lub udzieleniu gwarancji 40

27 Opis czynników i zdarzeń mogących mieć wpływ na przyszłe wyniki finansowe Grupy Kapitałowej Banku 40

Skrócone śródroczne jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku za III kwartał 2019 roku _____ 42

Skrócony skonsolidowany rachunek zysków i strat

w tys. zł	Za okres	III kwartał okres od 01/07/19 do 30/09/19	III kwartał narastająco okres od 01/01/19 do 30/09/19	III kwartał okres od 01/07/18 do 30/09/18	III kwartał narastająco okres od 01/01/18 do 30/09/18
Przychody z tytułu odsetek		331 854	972 979	316 601	934 911
Przychody o podobnym charakterze		29 574	78 211	15 351	42 005
Koszty odsetek i podobne koszty		(69 796)	(193 857)	(51 228)	(148 431)
Wynik z tytułu odsetek		**291 632**	**857 333**	**280 724**	**828 485**
Przychody z tytułu opłat i prowizji		164 015	496 213	158 260	481 459
Koszty z tytułu opłat i prowizji		(22 329)	(67 381)	(23 164)	(65 951)
Wynik z tytułu opłat i prowizji		**141 686**	**428 832**	**135 096**	**415 508**
Przychody z tytułu dywidend		**1 040**	**10 900**	**486**	**9 436**
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji		**98 640**	**286 282**	**94 452**	**287 195**
Wynik na inwestycyjnych dłużnych aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody		**19 440**	**73 587**	**8 534**	**87 727**
Wynik na inwestycjach kapitałowych i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		**3 130**	**16 329**	**3 372**	**10 164**
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń		**(310)**	**(1 068)**	**-**	**3 682**
Pozostałe przychody operacyjne		4 838	18 020	4 602	27 372
Pozostałe koszty operacyjne		(7 164)	(21 674)	(8 258)	(22 129)
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych		**(2 326)**	**(3 654)**	**(3 656)**	**5 243**
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu		**(254 695)**	**(875 540)**	**(258 706)**	**(847 676)**
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych		**(21 452)**	**(64 032)**	**(16 793)**	**(54 154)**
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów		**(265)**	**(296)**	**-**	**(836)**
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe		**(91 192)**	**(225 954)**	**(19 215)**	**(51 739)**
Zysk operacyjny		**185 329**	**502 720**	**224 294**	**693 035**
Udział w zyskach netto podmiotów wycenianych metodą praw własności*		**-**	**-**	**(246)**	**9**
Podatek od niektórych instytucji finansowych		**(25 469)**	**(69 674)**	**(19 276)**	**(61 209)**
Zysk brutto		**159 860**	**433 046**	**204 772**	**631 835**
Podatek dochodowy		**(46 195)**	**(126 755)**	**(46 288)**	**(145 139)**
Zysk netto		**113 665**	**306 291**	**158 484**	**486 696**
W tym:					
Zysk netto należny udziałowcom jednostki dominującej			306 291		486 696
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)			130 659 600		130 659 600
Zysk na jedną akcję (w zł)			2,34		3,72
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł)			2,34		3,72

** Od 1 stycznia 2019 r. Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o. jest konsolidowany metodą pełną.*

Skrócone skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

w tys. zł	III kwartał okres od 01/07/19 do 30/09/19	III kwartał narastająco okres od 01/01/19 do 30/09/19	III kwartał okres od 01/07/18 do 30/09/18	III kwartał narastająco okres od 01/01/18 do 30/09/18
Zysk netto	**113 665**	**306 291**	**158 484**	**486 696**
Pozostałe całkowite dochody, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat:				
Wycena aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	44 579	60 225	(7 562)	30 225
Różnice kursowe	143	86	(106)	126
Pozostałe całkowite dochody po opodatkowaniu	**44 722**	**60 311**	**(7 668)**	**30 351**
Całkowite dochody ogółem	**158 387**	**366 602**	**150 816**	**517 047**
W tym:				
Całkowite dochody należne udziałowcom jednostki dominującej	158 387	366 602	150 826	517 047

Skrócone skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Stan na dzień	30.09.2019	31.12.2018
w tys. zł		
AKTYWA		
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	3 421 537	7 272 193
Należności od banków	905 173	1 333 977
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	5 296 919	2 237 076
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	16 631 003	14 241 363
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności*	-	10 399
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	61 573	48 768
Należności od klientów	23 275 791	21 949 014
Rzeczowe aktywa trwałe	499 336	364 261
Wartości niematerialne	1 405 597	1 418 794
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	2 111	1 744
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	238 030	204 207
Inne aktywa	242 060	222 918
Aktywa razem	**51 979 130**	**49 304 714**
ZOBOWIĄZANIA		
Zobowiązania wobec banków	4 995 628	1 402 233
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	1 993 915	1 609 382
Pochodne instrumenty zabezpieczające	14 335	-
Zobowiązania wobec klientów	36 443 155	38 334 345
Rezerwy	88 662	29 984
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	45 557	66 297
Inne zobowiązania	1 463 193	805 723
Zobowiązania razem	**45 044 445**	**42 247 964**
KAPITAŁ WŁASNY		
Kapitał zakładowy	522 638	522 638
Kapitał zapasowy	3 003 290	3 003 290
Kapitał z aktualizacji wyceny	144 597	84 372
Pozostałe kapitały rezerwowe	2 871 517	2 883 838
Zyski zatrzymane	392 643	562 612
Kapitał własny razem	**6 934 685**	**7 056 750**
Zobowiązania i kapitał własny razem	**51 979 130**	**49 304 714**

** Od 1 stycznia 2019 r. Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o. jest konsolidowany metodą pełną.*

Skrócone skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

w tys. zł	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacj i wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Udziały nie-sprawujące kontroli	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2019 roku	**522 638**	**3 003 290**	**84 372**	**2 883 838**	**562 612**	**-**	**7 056 750**
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	60 225	86	306 291	-	366 602
zysk netto	-	-	-	-	306 291	-	306 291
różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	86	-	-	86
wycena aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	-	-	60 225	-	-	-	60 225
Dywidendy wypłacone	-	-	-	-	(488 667)	-	(488 667)
Transfer na kapitały	-	-	-	(12 407)	12 407	-	-
Stan na 30 września 2019 roku	**522 638**	**3 003 290**	**144 597**	**2 871 517**	**392 643**	**-**	**6 934 685**

w tys. zł	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacj i wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Udziały nie-sprawujące kontroli	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2018 roku	**522 638**	**3 003 969**	**(9 118)**	**2 895 598**	**525 796**	-	**6 938 883**
Zmiany wynikające z zastosowania MSSF 9	-	-	(796)	-	(74 784)	-	(75 580)
Stan na 1 stycznia 2018 roku z uwzględnieniem zmian wynikających z zastosowania MSSF 9	**522 638**	**3 003 969**	**(9 914)**	**2 895 598**	**451 012**	**-**	**6 863 303**
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	30 225	126	486 696	-	517 047
zysk netto	-	-	-	-	486 696	-	486 696
różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	126	-	-	126
wycena aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	-	-	30 225	-	-	-	30 225
Dywidenda wypłacone	-	-	-	-	(537 011)	-	(537 011)
Transfer na kapitały	-	(679)	-	(9 080)	9 759	-	-
Stan na 30 września 2018 roku	**522 638**	**3 003 290**	**20 311**	**2 886 644**	**410 456**	**-**	**6 843 339**

w tys. zł	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Udziały nie-sprawujące kontroli	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2018 roku	**522 638**	**3 003 969**	**(9 118)**	**2 895 598**	**525 796**	**-**	**6 938 883**
Zmiany wynikające z zastosowania MSSF 9	-	-	(796)	-	(74 784)	-	(75 580)
Stan na 1 stycznia 2018 roku z uwzględnieniem zmian wynikających z zastosowania MSSF 9	**522 638**	**3 003 969**	**(9 914)**	**2 895 598**	**451 012**	**-**	**6 863 303**
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	94 286	(2 680)	638 852	-	730 458
zysk netto	-	-	-	-	638 852	-	638 852
różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	162	-	-	162
wycena aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	-	-	94 286	-	-	-	94 286
zyski/(straty) aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń (netto)	-	-	-	(2 842)	-	-	(2 842)
Dywidendy wypłacone	-	-	-		(537 011)	-	(537 011)
Transfer na kapitały	-	(679)	-	(9 080)	9 759	-	-
Stan na 31 grudnia 2018 roku	**522 638**	**3 003 290**	**84 372**	**2 883 838**	**562 612**	**-**	**7 056 750**

Skrócone skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

w tys. zł	III kwartał narastająco okres od 01/01/19 do 30/09/19	III kwartał narastająco okres od 01/01/18 do 30/09/18
Stan środków pieniężnych na początek okresu sprawozdawczego	**7 474 978**	**514 585**
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	(3 242 564)	821 690
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	(5 754)	(48 995)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	(502 836)	(572 947)
Stan środków pieniężnych na koniec okresu sprawozdawczego	**3 723 824**	**714 333**
Zmiana stanu środków pieniężnych	**(3 751 154)**	**199 748**

Noty objaśniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1 Informacje ogólne o Banku i Grupie Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. („Grupa")

Bank Handlowy w Warszawie S.A. („Jednostka dominująca", „Bank") ma siedzibę w Warszawie przy ul. Senatorskiej 16, 00-923 Warszawa. Bank został powołany aktem notarialnym z dnia 13 kwietnia 1870 roku i jest zarejestrowany w Rejestrze Przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy w Warszawie, pod numerem KRS: 0000001538.

Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 000013037 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 526-030-02-91.

Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy jest nieoznaczony.

Kapitał zakładowy Banku wynosi 522 638 400 zł i podzielony jest na 130 659 600 akcji zwykłych na okaziciela, o wartości nominalnej 4,00 zł każda. Akcje Banku są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Grupa jest członkiem Citigroup Inc. Jednostką dominującą dla Banku jest Citibank Overseas Investment Corporation z siedzibą w New Castle, USA. Citibank Overseas Investment Corporation jest podmiotem zależnym od Citibank N.A. z siedzibą w Nowym Jorku, USA, który jest jednostką dominującą najwyższego szczebla.

Bank Handlowy w Warszawie S.A. jest uniwersalnym bankiem komercyjnym, oferującym szeroki zakres usług bankowych dla osób fizycznych i prawnych. Bank jest również 100% akcjonariuszem Domu Maklerskiego Banku Handlowego S.A., prowadzącego działalność maklerską w zakresie szerokiego katalogu instrumentów finansowych oraz usług, skierowanych zarówno do osób fizycznych oraz prawnych.

Skrócone kwartalne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. obejmuje dane Banku - jednostki dominującej oraz jednostek od niego zależnych (razem zwanych dalej „Grupą").

Struktura jednostek Grupy w III kwartale 2019 roku nie uległa zmianie w porównaniu do końca II kwartału 2019 roku.

Od 1 stycznia 2019 r. Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o. jest konsolidowany metodą pełną.

W skład Grupy wchodzi Bank oraz następujące jednostki zależne:

Nazwa jednostki	Siedziba	Udział w kapitale/w głosach na WZ w %	
		30.09.2019	31.12.2018
Jednostki konsolidowane metodą pełną			
Dom Maklerski Banku Handlowego S.A. („DMBH")	Warszawa	100,00	100,00
Handlowy-Leasing Sp. z o.o.	Warszawa	100,00	100,00
Handlowy Investments S.A.	Luksemburg	100,00	100,00
PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	100,00	100,00
Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	100,00	-
Jednostki wyceniane metodą praw własności			
Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	-	100,00

2 Oświadczenie o zgodności

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości MSR 34 *„Śródroczna Sprawozdawczość Finansowa"*, który został zatwierdzony przez Unię Europejską i z innymi obowiązującymi przepisami.

Nie zawiera ono wszystkich informacji wymaganych dla pełnego rocznego sprawozdania finansowego i powinno być czytane łącznie z rocznym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018 roku.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 r., poz. 757) Bank jest zobligowany do publikacji wyników finansowych za okres dziewięciu miesięcy, kończący się 30 września 2019 roku, który jest uznawany za bieżący śródroczny okres sprawozdawczy.

3 Znaczące zasady rachunkowości

Zasady rachunkowości przyjęte przy sporządzeniu skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za III kwartał 2019 roku są zgodne z zasadami rachunkowości przyjętymi i opisanymi w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018 roku za wyjątkiem

zmian zasad rachunkowości opisanych w dalszej części sprawozdania i wynikających z wdrożenia MSSF 16 Leasing obowiązujących od 1 stycznia 2019 roku.

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało przygotowane za okres od 1 stycznia 2019 roku do 30 września 2019 roku, a dla skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej według stanu na dzień 30 września 2019 roku. Porównawcze dane finansowe zostały zaprezentowane za okres od 1 stycznia 2018 roku do 30 września 2018 roku, a dla skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku.

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało sporządzone w złotych polskich (waluta prezentacji) w zaokrągleniu do tysiąca złotych.

Sporządzenie skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy zgodnie z MSSF wymaga od kierownictwa dokonania pewnych szacunków oraz przyjęcia związanych z nimi założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym. Przy sporządzeniu tego sprawozdania Grupa przyjęła te same zasady oszacowania, które zastosowano do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018 roku z uwzględnieniem przyczyn oraz źródeł niepewności przewidywanych na dzień bilansowy, z uwzględnieniem zmian wynikających z MSSF16.

Szacunki i związane z nimi założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które w danych warunkach uznane zostaną za właściwe i które stanowią podstawę do dokonania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, których wartości nie można określić w sposób jednoznaczny na podstawie innych źródeł. Rzeczywiste wartości mogą się jednak różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty szacunków ujmowane są w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku, jeżeli korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeżeli korekta wpływa zarówno na bieżący, jak i przyszłe okresy.

Najistotniejsze szacunki dokonane za okres dziewięciu miesięcy, zakończony 30 września 2019 roku dotyczą:

- oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych,
- wyceny według wartości godziwej instrumentów pochodnych,
- świadczeń pracowniczych.

Standardy i interpretacje oczekujące na zatwierdzenie przez Unię Europejską, w tym:

- MSSF 17 „Ubezpieczenia" zastępujący dotychczas obowiązujący MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe" i wprowadzający kompleksowe uregulowania w obszarze rachunkowego podejścia do umów ubezpieczeniowych, a w szczególności wyceny wynikających z nich zobowiązań. Standard eliminuje dotychczas dopuszczaną przez MSSF 4 różnorodność w ujęciu rachunkowym umów ubezpieczeniowych ze względu na krajowe jurysdykcje,
- Zmiany w założeniach koncepcyjnych wprowadzające kompleksowe wskazania w zakresie raportowania finansowego, m.in. regulujące obszar wyceny i jej podstawy, prezentacji i ujawnień, wyłączenia składników aktywów i zobowiązań z bilansu, a także aktualizację i wyjaśnienia określonych pojęć,
- Zmiana MSSF 3 „Połączenia jednostek" precyzująca sposób oceny, czy nabycie działalności stanowi połączenie jednostek,
- Zmiana MSR 1 i MSR 8 zmieniające definicję pojęcia materialności,
- Zmiany do MSSF 9, MSR 39 oraz MSSF 7 wydane 26 września 2019 roku związane z reformą IBOR, zmieniające wymogi w zakresie rachunkowości zabezpieczeń, w szczególności pozwalające na nierozwiązywanie relacji zabezpieczających w związku z reformą IBOR,

nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.

Standardy i interpretacje obowiązujące od 1 stycznia 2019:

- MSSF 16 „Leasing". Opisany w dalszej części sprawozdania.
- Zmiany do MSSF 9. Zmiana dotyczy uregulowania sytuacji, w której przedpłata należności kredytowej skutkuje spłatą kwot istotnie niższą niż kwoty należne; w przypadku, gdy ta różnica jest uzasadniona, nie zaburza ona testu SPPI. Nie wpływa istotnie na sprawozdanie finansowe.
- Zmiany do MSR 28 w zakresie wyceny długoterminowych udziałów w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach. Nie wpływa istotnie na sprawozdanie finansowe.
- Zmiany MSR 19 w zakresie ograniczeń, rozliczeń i zmian w programach określonych świadczeń wskazujące konieczność ustalania kosztów bieżących świadczeń oraz odsetek netto z zastosowaniem założeń przyjętych do wyceny zobowiązania lub aktywa z tytułu określonych świadczeń dla okresu po zmianie. Nie wpływa istotnie na sprawozdanie finansowe.
- Interpretacja KIMSF 23 precyzująca sposób wyceny niepewności wynikających z rozwiązań zastosowanych w ramach stosowania MSR 12 „Podatek dochodowy", co do których nie ma pewności, że są właściwe z punktu widzenia władz podatkowych. Nie wpływa istotnie na sprawozdanie finansowe.
- szereg cyklicznych zmian standardów 2015-2017 w tym: MSSF 3 i MSSF 11 w zakresie wyceny udziału w przypadku objęcia kontroli nad wspólnym przedsięwzięciem, MSR 12 w zakresie ujęcia efektu podatkowego dywidendy w wyniku, MSR 23 w zakresie traktowania kosztów finansowania. Nie wpływają istotnie na sprawozdanie finansowe.

MSSF 16 Leasing

W dniu 1 stycznia 2019 roku Grupa przyjęła do stosowania MSSF 16 „Leasing" („MSSF 16") zastępujący MSR 17 „Leasing".

Nowy standard dotyczy wszystkich umów leasingu składników rzeczowych aktywów stanowiących przedmiot leasingu, z wyjątkiem określonych pozycji, wchodzących w zakres innych standardów. MSSF 16 zawiera całościowy model identyfikacji umów leasingu i ich ujęcia w sprawozdaniach finansowych leasingodawców i leasingobiorców. Wprowadzono znaczące zmiany w zakresie ujęcia umów leasingowych przez leasingobiorcę, w szczególności przyjmując jednolity sposób ujęcia i rezygnując z rozróżniania leasingu operacyjnego od finansowego.

W celu identyfikacji umowy leasingu, MSSF 16 posługuje się pojęciem kontroli nad składnikiem aktywów. Standard rozróżnia umowy leasingu od umów o świadczenie usług w zależności od tego, czy występuje składnik aktywów kontrolowany przez leasingobiorcę. Zgodnie z MSSF 16 umowa stanowi leasing lub zawiera element leasingu, jeżeli na jej mocy przekazuje się prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie.

Podstawowym wymogiem MSSF 16 jest rozpoznanie przez leasingobiorcę na dzień rozpoczęcia leasingu zobowiązania z tytułu leasingu (zobowiązanie do dokonywania płatności leasingowych) oraz składnika aktywów w postaci prawa do użytkowania przedmiotu leasingu przez okres trwania umowy leasingowej (prawo do użytkowania składnika aktywów) w odniesieniu do wszystkich umów leasingu. Leasingobiorca może zdecydować o niestosowaniu wymogu w stosunku do:

- krótkoterminowych umów leasingowych czyli takich, których okres leasingu nie przekracza 12 miesięcy,
- umów leasingowych, w których przedmiotem leasingu są aktywa nisko-cenne.

Wdrożenie MSSF 16 nie zmieniło klasyfikacji i wyceny umów leasingowych, w których Grupa jest leasingodawcą.

W dacie rozpoczęcia leasingu Grupa jako leasingobiorca wycenia zobowiązanie z tytułu leasingu w wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty w tej dacie. Zobowiązanie z tytułu leasingu zawiera bieżącą wartość m.in. następujących opłat leasingowych:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki.

Składniki aktywów z tytułu prawa do użytkowania są wyceniane na dzień rozpoczęcia leasingu według kosztu obejmującego:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe,
- wszelkie początkowe koszty bezpośrednie poniesione przez leasingobiorcę (tj. koszty krańcowe uzyskania leasingu), oraz
- szacunek kosztów, które mają zostać poniesione przez leasingobiorcę w związku z demontażem i usunięciem składnika aktywów, przeprowadzeniem renowacji miejsca, w którym się znajdował, jeżeli leasingobiorca zaciąga zobowiązanie w odniesieniu do tych kosztów.

Grupa ujmuje umowę leasingu jako składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania i odpowiadające mu zobowiązanie z tytułu leasingu w dacie rozpoczęcia leasingu.

Większość umów najmu nieruchomości denominowana jest w walucie obcej, a wynikające z nich zobowiązania z tytułu leasingu stanowią pozycję monetarną wycenianą na każdy dzień bilansowy, czego odzwierciedleniem jest rozpoznanie zysku lub straty z tytułu rewaluacji w rachunku zysków i strat.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupa prezentuje prawa z tytułu użytkowania w linii rzeczowych aktywów trwałych, a zobowiązania z tytułu leasingu w Innych zobowiązaniach.

Koszty odsetkowe od zobowiązania z tytułu leasingu ujmowane są w rachunku zysków i strat przez okres leasingu metodą efektywnej stopy procentowej, aby uzyskać stałą okresową stopę procentową od pozostałego salda zobowiązania z tytułu leasingu.

Składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania jest amortyzowany metodą liniową przez krótszy z dwóch okresów: okres użytkowania tego składnika aktywów lub okres leasingu.

Grupa stosuje zwolnienie ze względu na krótki okres umowy w stosunku do kontraktów o nieokreślonym czasie obowiązywania, które posiadają krótkie okresy wypowiedzenia, w związku z którymi nie dokonano ulepszeń w najmowanym środku trwałym oraz z którymi nie wiążą się istotne kary za wypowiedzenie. Zwolnienie ze względu na nisko-cenność jest stosowane na przykład w stosunku wyposażenia biurowego.

Grupa zdecydowała o stosowaniu następujących praktycznych rozwiązań:

- Grupa stosuje pojedynczą stopę dyskontową do portfela leasingów o w miarę podobnych cechach (takich jak leasingi o podobnym pozostałym okresie leasingu dla podobnej klasy bazowego składnika aktywów w podobnym środowisku gospodarczym),
- Grupa stosuje zwolnienie dla umów, których okres leasingu kończy się w ciągu 12 miesięcy od dnia pierwszego zastosowania,
- Grupa zdecydowała nie wydzielać komponentów nie-leasingowych od leasingowych i ujmuje wszystkie komponenty umowy jako pojedynczy komponent leasingowy,
- Grupa wykorzystała wiedzę zdobytą po fakcie, taką jak w przypadku określenia okresu leasingu, jeżeli umowa przewiduje opcję przedłużenia leasingu lub opcję wypowiedzenia leasingu,
- Dla umów leasingowych dla których przedmiot leasingu jest aktywem nisko-cennym, Grupa nie rozpoznała zobowiązania z tytułu leasingu ani prawa z tytułu użytkowania aktywów. Płatności leasingowe są rozpoznawane w kosztach w trakcie trwania okresu leasingu.

Zastosowanie MSSF 16 po raz pierwszy

Zgodnie z przepisami przejściowymi zawartymi w MSSF 16, Grupa podjęła decyzję, aby zastosować podejście uproszczone nie dokonując przekształceń danych porównawczych. Nie wystąpiła korekta bilansu otwarcia zysków zatrzymanych w dniu pierwszego zastosowania (stan aktywów rozpoznany w bilansie jest równy stanowi zobowiązań).

Na dzień zastosowania MSSF 16 po raz pierwszy tj. 1 stycznia 2019, Grupa rozpoznała nowe składniki aktywów przede wszystkim z tytułu prawa do użytkowania oddziałów Banku oraz praw wieczystego użytkowania. Zastosowanie MSSF 16 po raz pierwszy spowodowało wzrost aktywów i zobowiązań Grupy o 146,0 milionów złotych (tj. 0,3% sumy aktywów Banku na dzień 31 grudnia 2018).

Wpływ pierwszego zastosowania MSSF 16 na dzień 1 stycznia 2019 został zaprezentowany poniżej.

w tys. zł	31.12.2018	Wpływ MSSF 16	1.01.2019
Rzeczowe aktywa trwałe	364 261	145 964	510 225
Aktywa razem	**364 261**	**145 964**	**510 225**
Inne zobowiązania	805 723	145 964	951 687
Zobowiązania razem	**805 723**	**145 964**	**951 687**

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie pomiędzy wartością płatności leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu ujawnioną zgodnie z MSR 17 na 31 grudnia 2018 a wartością zobowiązania z tyt. leasingu rozpoznanego w sprawozdaniu finansowym na dzień pierwszego zastosowania MSSF 16.

Uzgodnienie zobowiązań z tytułu leasingu

w tys. zł	Prawa wieczystego użytkowania	Najem nieruchomości i inne	Razem
Średnia ważona stopa leasingu	4,3%	1,4%	3,8%
Całkowite zobowiązanie z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego ujawnione wg stanu na 31 grudnia 2018 r. zgodnie z MSR 17	**-**	**58 719**	**58 719**
Uwzględnienie praw wieczystego użytkowania i opcji zmiany okresu umowy	268 695	9 116	277 811
Niezdyskontowana wartość przyszłych płatności	**268 695**	**67 835**	**336 530**
Efekt dyskonta	186 507	4 059	190 566
Zdyskontowana wartość przyszłych płatności na 1 stycznia 2019	**82 188**	**63 776**	**145 964**

Grupa stosuje krańcowe stopy procentowe, ponieważ stopy procentowe leasingu nie są możliwe do ustalenia. Krańcowe stopy procentowe zostały określone przez Grupę uwzględniając stopy wolne od ryzyka oraz marżę z tytułu ryzyka kredytowego Grupy uwzględniając okres leasingu oraz walutę umowy.

Poniższej zaprezentowano stopy procentowe zastosowane na dzień 1 stycznia 2019:

- PLN: 1,6% - 4,3% w zależności od pozostałego okresu leasingu;
- EUR: 0,02% - 2,2% w zależności od pozostałego okresu leasingu.

Grupa cyklicznie aktualizuje krzywe stóp i stosuje nowe stawki w stosunku do nowych umów (lub w stosunku do leasingów podlegających określonym modyfikacjom).

MSSF 16 powoduje zmiany w klasyfikacji kosztów (poprzez zastąpienie płatności leasingowych amortyzacją oraz kosztami odsetkowymi) oraz w momencie ich rozpoznania (ujęcie kosztów związanych z leasingiem będzie szybsze ze względu na rozpoznanie kosztów odsetkowych metodą efektywnej stopy procentowej, która nie była stosowana dla

umów leasingu operacyjnego według zasad obowiązujących do 31 grudnia 2018). Grupa szacuje, że wpływ ten nie jest znaczący i będzie się odwracał w kolejnych latach okresu leasingu.

Waluty obce

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej i zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane wyrażone w walutach obcych przelicza się na złote polskie według kursu średniego ustalonego dla danej waluty przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego („NBP") na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.

Transakcje wyrażone w walutach obcych przy początkowym ujęciu przelicza się na walutę funkcjonalną (złoty polski) według kursu obowiązującego w dniu transakcji.

Różnice kursowe wynikające z rewaluacji walutowych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej oraz rozliczenia transakcji walutowych zaliczane są do wyniku z pozycji wymiany, w ramach wyniku na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji.

Kursy podstawowych walut zastosowane przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania finansowego są następujące:

w zł		30 września 2019 r.	31 grudnia 2018 r.	30 września 2018 r.
1	USD	4,0000	3,7597	3,6754
1	CHF	4,0278	3,8166	3,7638
1	EUR	4,3736	4,3000	4,2714

4 Sytuacja makroekonomiczna oraz sytuacja na rynku pieniężnym, walutowym i kapitałowym

1. Sytuacja makroekonomiczna oraz sytuacja na rynku pieniężnym i walutowym

Wzrost gospodarczy w III kwartale 2019 roku najprawdopodobniej wyhamował z 4,5% zanotowanych w II kwartale 2019 roku, ale wciąż utrzymał się na relatywnie wysokim poziomie, w pobliżu 4%. Motorem wzrostu gospodarczego pozostaje popyt krajowy, w tym przede wszystkim konsumpcja indywidualna. Miesięczne dane z gospodarki pokazały osłabienie aktywności. Produkcja przemysłowa spowolniła do 3,3% z 4,9%, produkcja budowlana wyhamowała do 5,6% z 8,5%, a sprzedaż detaliczna do 4,8% z 6,9%. Na niższe krajowe dane przekładała się słabsza aktywność w przemyśle w Niemczech i w strefie euro, a także osłabienie popytu krajowego. Takie sygnały płynęły z utrzymującego się poniżej 50 pkt indeksu PMI, którego szczegółowa struktura wskazała na najniższy komponent nowych zamówień od ponad 10 lat. Wsparciem dla wciąż dobrych wyników produkcji przemysłowej był stosunkowo słaby złoty oraz rosnący udział polskiego eksportu w imporcie strefy euro. Na spowolnienie produkcji budowlanej miała wpływ bardzo wysoka statystyczna baza z 2018 roku i mniejszy przyrost napływu środków unijnych. W przypadku sprzedaży detalicznej sądzimy, że wyhamowanie jej dynamiki jest jedynie przejściowe, a sama sprzedaż powinna być wspierana przez wciąż dobrą sytuację na rynku pracy.

Wyniki badań ankietowych NBP pokazują, że szczyt presji płacowej został osiągnięty w poprzednich kwartałach, jednak dynamika wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw wzrosła i wyniosła w III kwartale 6,9% r./r., wobec 6,7% w II kwartale 2019 roku. Zatrudnienie spowolniło do 2,6% z 2,8%, ale stopa bezrobocia kontynuowała trend spadkowy, osiągając we wrześniu 2019 roku po raz kolejny historycznie niski poziom 5,1% wobec 5,3% na koniec czerwca oraz 5,8% na koniec 2018 roku. Ponadto indeksy nastrojów konsumentów są wciąż bliskie rekordowo wysokich poziomów, a dynamika kredytów dla gospodarstw domowych pozostaje umiarkowana. Pobudzająco na konsumpcję prywatną może oddziaływać wysoka dynamika płac, a także wzrost transferów fiskalnych dla gospodarstw domowych, obejmujący rozszerzenie programu 500+, dodatkową emeryturę i obniżenie niższej stawki podatku PIT.

Źródło: GUS, szacunki Citi Handlowy

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły o 2,8% r./r. w III kwartale 2019 roku, wobec 2,4% r./r. w II kwartale i

1,2% w I kwartale 2019 roku. Na wzrost inflacji wpływ miały ceny żywności, a także wzrost inflacji netto. Ceny żywności rosły szybciej niż w ubiegłym roku w związku z niekorzystnymi warunkami pogodowymi oraz zwiększonym popytem na wieprzowinę na rynkach zagranicznych. Do wzrostu inflacji netto przyczynił się również silny popyt krajowy. Jednocześnie ograniczająco na wzrost inflacji wpływały stosunkowo niskie ceny ropy. W kolejnych miesiącach bieżącego roku Grupa oczekuje dalszego wzrostu inflacji (na koniec roku do ok. 3,0%) i powyżej górnej granicy celu inflacyjnego 3,5% na początku 2020 roku. W kolejnych miesiącach przyszłego roku inflacja najprawdopodobniej będzie się obniżać poniżej celu inflacyjnego 2,5%, wobec postępującego spowolnienia gospodarczego, jak również wyhamowania wzrostów cen żywności.

Rada Polityki Pieniężnej (RPP) nie zmieniła stóp procentowych, które pozostają na obecnych poziomach od marca 2015 roku. Większość członków Rady Polityki Pieniężnej sygnalizowała, że mimo wzrostu inflacji i dobrych wyników gospodarczych nie ma potrzeby zmiany stóp procentowych. Członkowie Rady uzasadniali swoje decyzje oczekiwaniem spowolnienia wzrostu i przejściowym charakterem podwyższonej inflacji. Ponadto zwracali także uwagę na zagrożenia dla gospodarki z zagranicy, takie jak wyjście Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej oraz napięcia handlowe między Stanami Zjednoczonymi i ich głównymi partnerami handlowymi. Powyższe czynniki mogą przyczynić się do utrzymania stabilnych parametrów polityki pieniężnej nawet do końca kadencji Rady.

Po kilku kwartałach wyjątkowej stabilizacji złoty tracił wyraźnie wobec euro w pierwszej połowie kwartału do około 4,40. Mogły mieć na to wpływ rosnące obawy o powracającą kwestię kredytów walutowych i konsekwencje dla sektora bankowego oraz rynku finansowego. Kurs EUR/PLN znalazł się na koniec września 2019 roku na poziomie 4,37 wobec 4,24 na koniec czerwca. Z kolei kurs USD/PLN wzrósł w III kwartale 2019 roku do 4,0 z poziomu 3,73.

W III kwartale 2019 roku doszło do spadku rentowności i dalszego spłaszczenia krzywej obligacji. Do umocnienia na rynku obligacji i spadku stawek swap przyczyniło się łagodne nastawienie Rady Polityki Pieniężnej jak również spadek rentowności na bazowych rynkach długu. Obniżenie się rentowności obligacji skarbowych w Stanach Zjednoczonych oraz w Niemczech wynikało ze wzrostu obaw o światowy wzrost gospodarczy w obliczu narastających napięć handlowych między USA a ich głównymi partnerami handlowymi. Obawy o światową koniunkturę doprowadziły do złagodzenia polityki pieniężnej przez główne banki centralne, Fed i EBC, co przełożyło się na niższe stopy rynkowe. Rentowności obligacji 2-letnich obniżyły się od końca czerwca do końca września o 11 pb do 1,52%, a rentowności 10-letnich obligacji spadły aż o 40 pb do 2,0%, przejściowo zbliżając się nawet do 1,70%. Wypłaszczenie krzywej obligacji nastąpiło pomimo wzrostu spreadu kredytowego dla obligacji długoterminowych. Stawka WIBOR 3M pozostała na poziomie 1,71%.

2. Sytuacja na rynku kapitałowym

III kwartał 2019 roku okazał się niezbyt udany dla posiadaczy akcji spółek notowanych na GPW. Koniunktura na krajowym rynku akcji uzależniona była od czynników o charakterze globalnym takich jak: kolejny etap wojny handlowej pomiędzy USA a Chinami, pogarszające się dane makroekonomiczne z największych gospodarek świata, perspektywa bezumownego Brexitu. Wśród czynników lokalnych wskazać należy obawy związane z kwestią kredytów walutowych, które miały negatywny wpływ na notowania akcji banków.

W rozważanym okresie, wszystkie główne indeksy straciły na wartości. Najszerszy indeks rynku - WIG - zniżkował o 4,8% w porównaniu z poziomem z końca czerwca. Notowania indeksu największych spółek WIG20 spadły o 6,6% (4,3% uwzględniając dywidendy). Indeks spółek o średniej kapitalizacji mWIG40 stracił na wartości 9,3%. Z kolei wartość indeksu obejmującego małe spółki zmniejszyła się o 2,9% w stosunku do poziomu z końca czerwca.

W ujęciu sektorowym, na uwagę zasługują spółki paliwowe oraz spółki z sektora gier komputerowych, które zyskały na wartości odpowiednio: 7,6% oraz 5,9%. Z kolei, pod największą presją znalazły się branże: górnicza (dla której subindeks zniżkował o 26,1%) oraz chemiczna (WIG-Chemia stracił 18,6%).

Kolejny kwartał z rzędu, zmniejszyła się liczba spółek notowanych na głównym parkiecie GPW. W ostatnich trzech miesiącach na GPW zadebiutowały akcje dwóch podmiotów (przeniesienia z NewConnect, które nie obejmowały oferty akcji) i jednocześnie z obrotu wycofane zostały akcje czterech spółek. Na koniec września, handel na głównym parkiecie obejmował akcje 458 spółek (w tym 49 zagranicznych) o łącznej kapitalizacji prawie 1 113 mld zł (spadek zarówno w ujęciu kwartalnym o 4,2% jak i rocznym o 13,2%).

Indeksy rynku akcji według stanu na dzień 30 września 2019 roku

Indeks	30.09.2019	30.06.2019	Zmiana (%) kw./kw.	30.09.2018	Zmiana (%) r./r.
WIG	57 320,30	60 187,43	(4,8%)	58 974,76	(2,8%)
WIG-PL	58 544,60	61 462,31	(4,7%)	60 176,51	(2,7%)
WIG-div	1 033,45	1 053,47	(1,9%)	1 098,26	(5,9%)
WIG20	2 173,29	2 327,67	(6,6%)	2 285,11	(4,9%)
WIG20TR	3 956,69	4 132,41	(4,3%)	4 031,51	(1,9%)
WIG30	2 463,49	2 675,56	(7,9%)	2 602,45	(5,3%)
mWIG40	3 701,37	4 082,45	(9,3%)	4 168,97	(11,2%)
sWIG80	11 484,02	11 821,16	(2,9%)	11 483,58	0,0%
Subindeksy sektorowe					
WIG-Banki	7 142,19	7 908,32	(9,7%)	7 876,32	(9,3%)

Indeks	30.09.2019	30.06.2019	Zmiana (%) kw./kw.	30.09.2018	Zmiana (%) r./r.
WIG-Budownictwo	1 880,09	2 092,92	(10,2%)	1 895,85	(0,8%)
WIG-Chemia	8 665,92	10 645,19	(18,6%)	9 829,87	(11,8%)
WIG-Energia	1 946,72	2 239,32	(13,1%)	2 208,13	(11,8%)
WIG-Games	16 171,76	15 276,11	5,9%	-	-
WIG-Górnictwo	2 647,44	3 580,94	(26,1%)	3 439,57	(23,0%)
WIG-Informatyka	2 387,55	2 396,24	(0,4%)	2 033,55	17,4%
WIG-Leki	5 345,73	5 410,86	(1,2%)	5 863,35	(8,8%)
WIG-Media	5 205,80	5 312,94	(2,0%)	4 524,72	15,1%
WIG-Motoryzacja	3 458,26	3 695,27	(6,4%)	4 100,79	(15,7%)
WIG-Nieruchomości	2 300,65	2 245,46	2,5%	2 033,93	13,1%
WIG-Odzież	5 870,39	5 716,38	2,7%	6 681,34	(12,1%)
WIG-Paliwa	7 260,24	6 745,59	7,6%	7 362,82	(1,4%)
WIG-Spożywczy	3 124,23	3 293,69	(5,1%)	3 441,51	(9,2%)

Źródło: GPW, Dom Maklerski Banku Handlowego S.A.(„DMBH").

Wartość obrotu akcjami i obligacjami oraz wolumeny obrotów instrumentami pochodnymi na GPW w III kwartale 2019 roku

	III kw. 2019	II kw. 2019	Zmiana (%) kw./kw.	III kw. 2018	Zmiana (%) r./r.
Akcje (mln zł) *	100 435	94 116	6,7%	114 558	(12,3%)
Obligacje (mln zł)	1 013	744	36,2%	513	97,7%
Kontrakty terminowe (tys. szt.)	3 819	3 048	25,3%	3 393	12,6%
Opcje (tys. szt.)	144	143	0,6%	122	17,7%

** dane bez wezwań*

Źródło: GPW, Dom Maklerski Banku Handlowego S.A.

5 Sytuacja w sektorze bankowym

Według danych opublikowanych przez Narodowy Bank Polski, wolumen kredytów udzielonych przedsiębiorstwom osiągnął poziom 369 mld zł na koniec III kwartału 2019 roku (zmiana o +5,6% r./r.). Pod względem okresu zapadalności, największy przyrost odnotowały kredyty udzielone na okres od 1 do 5 lat (+11,2% r./r.), znacznie wolniej rosły kredyty z terminem spłaty przekraczającym 5 lat (+4,5% r./r.), natomiast kredyty o zapadalności do 1 roku charakteryzowały się ujemną dynamiką wynoszącą -4,7% r./r.

Pod względem struktury rodzajowej najwyższy wzrost kredytowania odnotowano w kategorii kredytów o charakterze bieżącym (+7,0% r./r.). Wolniej rosła wartość kredytów przeznaczonych na zakup nieruchomości (+4,7% r./r.), natomiast kredyty inwestycyjne (+4,1% r./r.) odnotowały najniższe tempo wzrostu.

Pomimo chwilowego pogorszenia jakości kredytów odnotowanej w połowie bieżącego roku, wartość współczynnika kredytów z rozpoznaną utratą wartości (NPL) dla kredytów udzielonych przedsiębiorstwom osiągnęła na koniec sierpnia poziom 8,3% to jest o -0,6 p.p. mniej niż przed rokiem. Największą poprawę odnotowano w portfelu kredytów dla dużych przedsiębiorstw, dla którego wskaźnik NPL spadł o -0,9 p.p. r./r. do poziomu 5,0%, podczas gdy jakość portfela kredytów MSP uległa jedynie nieznacznemu obniżeniu do poziomu 11,1%.

Saldo kredytów dla gospodarstw domowych rosło z nieznacznie większą dynamiką, niż wolumen kredytów dla przedsiębiorstw. Kredyty dla gospodarstw domowych osiągnęły na koniec września 2019 roku poziom prawie 747 mld zł (+7,3% r./r.). Kolejny kwartał z rzędu kredyty konsumpcyjne charakteryzowały się najwyższym tempem wzrostu (+9,5% r./r.), wyprzedzając kredyty na nieruchomości (+7,5% r./r.), które jednak zdecydowanie dominowały pod względem wartości bezwzględnej (wzrost wolumenu o 32 mld zł r./r., napędzany kredytami w PLN przy jednocześnie niskiej dynamice spadku wolumenu kredytów w walutach obcych (-2,2% r./r.). Łącznie wolumen kredytów na nieruchomości gospodarstw domowych osiągnął poziom 457 mld zł, z czego 330 mld zł stanowiły kredyty złotowe.

Jakość portfela kredytów udzielonych gospodarstwom domowym mierzona wskaźnikiem NPL już od ponad roku oscyluje w granicach 6,0% i to pomimo niewielkiego spadku wskaźnika kredytów niepracujących zarówno w obszarze kredytów hipotecznych (-0,2% r./r.) jak i niezabezpieczonych (-0,4% r./r.).

Depozyty przedsiębiorstw w ujęciu rocznym wzrosły o +7,7% r./r., a ich saldo na koniec III kwartału 2019 roku wyniosło 289 mld zł. W dalszym ciągu niskie stopy procentowe wpływały na strukturę wzrostu bazy depozytowej, która rosła jedynie w obszarze depozytów bieżących, które to odnotowały wzrost o +15,7% r./r., podczas gdy wolumen depozytów terminowych uległ zmniejszeniu o -7,9% r./r.

Wolumen depozytów gospodarstw domowych rósł z wyższą dynamiką niż w przypadku przedsiębiorstw

(+11,3% r./r.), jego struktura jednak miała wiele cech wspólnych. Depozyty bieżące rosły w wielokrotnie szybszym tempie (+16,3% r./r.) niż depozyty ulokowane na określony okres (+2,8% r./r.). W efekcie saldo zobowiązań banków wobec gospodarstw domowych zbliżyło się do poziomu 871 mld zł.

W ciągu pierwszych ośmiu miesięcy 2019 r. (styczeń – sierpień) sektor bankowy wypracował najwyższe zyski netto od 2014 r., (10,6 mld zł, +2,1% r./r.). Poprawa wyniku w dalszym ciągu jest przede wszystkim następstwem wzrostu skali, co widoczne jest w poprawie wyniku odsetkowego netto (+8,6% r./r.) przy jednocześnie wysokich pozostałych przychodach (+17,9% r./r.) i niewielkim wzroście wyniku prowizyjnego netto (+1,0% r./r.). Łączne przychody sektora bankowego osiągnęły poziom 48 mld zł to jest 8,2% więcej niż przed rokiem. Wyższym przychodom towarzyszył istotny wzrost kosztów ponoszonych przez sektor bankowy (+6,8% r./r.), w tym w szczególności wzrost opłat na rzecz BFG (+27% r./r.). Poziom odpisów uległ wzrostowi o +4,9% r./r., a na wyniku netto sektora negatywnie odbił się również wzrost obciążeń z tytułu podatku bankowego (szacunkowo +3,6% r./r.) wynikający ze wzrostu podstawy opodatkowania.

6 Analiza finansowa wyników Grupy Kapitałowej Banku

1. Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Na koniec III kwartału 2019 roku suma bilansowa wyniosła 52,0 mld zł, co stanowi wzrost o 2,7 mld zł (tj. 5,4%) w porównaniu do końca 2018 roku.

Największy udział w strukturze aktywów Grupy na koniec III kwartału 2019 roku miały należności od klientów. Ich udział w sumie aktywów wyniósł 44,8% na koniec września 2019 roku. Wartość należności od klientów na koniec III kwartału 2019 roku wyniosła 23,3 mld zł i była wyższa o 1,3 mld zł (tj. 6,0%) w stosunku do końca 2018 roku.

Wartość kredytów netto w segmencie Bankowości Instytucjonalnej, będąca sumą należności od podmiotów sektora finansowanego i od podmiotów sektora niefinansowego – klienci instytucjonalni, wzrosła do 15,9 mld zł, czyli o 1,1 mld zł (tj. 7,5%) w porównaniu do końca 2018 roku. Powyższy wzrost dotyczył klientów korporacyjnych oraz bankowości przedsiębiorstw.

Wolumen kredytów netto udzielonych klientom indywidualnym wzrósł wobec stanu na koniec grudnia 2018 roku o 212 mln zł (tj. 3,0%) i wyniósł 7,4 mld zł. Głównym motorem wzrostu były kredyty hipoteczne, których udzielono 143 mln zł w III kwartale 2019 roku.

Drugą pod względem wielkości pozycją aktywów na koniec III kwartału 2019 roku stanowiły inwestycyjne dłużne aktywa finansowe, których wartość wyniosła 16,6 mld zł i była wyższa o 2,4 mld zł (tj. 16,8%) w stosunku do końca 2018 roku, z powodu wyższego wolumenu polskich obligacji skarbowych.

Należności od klientów

w tys. zł	30.09.2019	31.12.2018	Zmiana	
			tys. zł	%
Należności od podmiotów sektora finansowego, w tym:	**2 912 518**	**2 146 815**	**765 703**	**35,7%**
należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	254 294	182 613	71 681	39,3%
Należności od podmiotów sektora niefinansowego, z tego:	**20 363 273**	**19 802 199**	**561 074**	**2,8%**
Klientów instytucjonalnych*	12 993 469	12 644 282	349 187	2,8%
Klientów indywidualnych, z tego:	7 369 804	7 157 917	211 887	3,0%
należności niezabezpieczone	5 533 562	5 508 151	25 411	0,5%
kredyty hipoteczne	1 836 242	1 649 766	186 476	11,3%
Należności od klientów, razem	**23 275 791**	**21 949 014**	**1 326 777**	**6,0%**

** Klienci instytucjonalni obejmują przedsiębiorstwa, sektor publiczny, spółki państwowe i prywatne, spółdzielnie, przedsiębiorstwa indywidualne, instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych.*

Należności od klientów według klasyfikacji ryzyka kredytowego

w tys. zł	30.09.2019	31.12.2018	Zmiana	
			tys. zł	%
Należności bez rozpoznanej utraty wartości (Etap 1), w tym:	**21 262 297**	**20 246 985**	**1 015 312**	**5,0%**
instytucji finansowych	2 914 725	2 148 206	766 519	35,7%
podmiotów sektora niefinansowego	18 347 572	18 098 779	248 793	1,4%
klientów instytucjonalnych*	11 811 832	11 752 193	59 639	0,5%
klientów indywidualnych	6 535 740	6 346 586	189 154	3,0%
Należności bez rozpoznanej utraty wartości (Etap 2), w tym:	**1 814 963**	**1 642 100**	**172 863**	**10,5%**
instytucji finansowych	10	-	10	-
podmiotów sektora niefinansowego	1 814 953	1 642 100	172 853	10,5%

w tys. zł	30.09.2019	31.12.2018	Zmiana	
			tys. zł	%
klientów instytucjonalnych*	987 463	832 118	155 345	18,7%
klientów indywidualnych	827 490	809 982	17 508	2,2%
Należności z rozpoznaną utratą wartości (Etap 3), w tym:	**971 471**	**669 671**	**301 800**	**45,1%**
instytucji finansowych	-	-	-	-
podmiotów sektora niefinansowego	971 471	669 671	301 800	45,1%
klientów instytucjonalnych*	514 854	291 221	223 633	76,8%
klientów indywidualnych	456 617	378 450	78 167	20,7%
Należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi (Etap 3)	**56 657**	**56 818**	**(161)**	**(0,3%)**
Należności od klientów brutto razem, w tym:	**24 105 388**	**22 615 574**	**1 489 814**	**6,6%**
instytucji finansowych	2 914 735	2 148 206	766 529	35,7%
podmiotów sektora niefinansowego	21 133 996	20 410 550	723 446	3,5%
klientów instytucjonalnych*	13 314 149	12 875 532	438 617	3,4%
klientów indywidualnych	7 819 847	7 535 018	284 829	3,8%
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe, w tym:	**(829 597)**	**(666 560)**	**(163 037)**	**24,5%**
na należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	(50 738)	(50 859)	121	(0,2%)
Należności od klientów netto, razem	**23 275 791**	**21 949 014**	**1 326 777**	**6,0%**
Wskaźnik pokrycia odpisami należności z rozpoznaną utratą wartości**	**80,2%**	**91,9%**		
klientów instytucjonalnych*	63,4%	81,5%		
klientów indywidualnych	98,6%	99,6%		
Wskaźnik kredytów nieobsługiwanych (NPL)	**4,0%**	**3,0%**		

** Klienci instytucjonalni obejmują przedsiębiorstwa, sektor publiczny, spółki państwowe i prywatne, spółdzielnie, przedsiębiorstwa indywidualne, instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych.*

*** Wskaźnik liczony z uwzględnieniem odpisów na oczekiwane straty kredytowe należności zaklasyfikowanych do Etapu 1 oraz Etapu 2.*

Wartość brutto należności na koniec III kwartału 2019 roku nie uwzględnia odsetek kontraktowych w kwocie 439 636 tys. zł naliczonych od momentu zakwalifikowania ekspozycji do Etapu 3 (na koniec 2018 roku 411 529 tys. zł). Nie ma to wpływu na wartość netto należności zakwalifikowanych do Etapu 3, ponieważ ich uwzględnienie w wartości brutto, zgodnie z wytycznymi *Transition Resource Group for Impairment of Financial Instruments*, prowadziłoby również o wzrostu odpisów na oczekiwane straty kredytowe o taką samą wartość.

Na koniec III kwartału 2019 roku łączna suma zobowiązań wyniosła 45,0 mld zł, co stanowi wzrost o 2,8 mld zł (tj. 6,6%) w porównaniu do końca 2018 roku.

W III kwartale 2019 roku zobowiązania wobec klientów stanowiły dominujące źródło finansowania działalności Grupy i na dzień 30 września 2019 roku wynosiły 70,1% zobowiązań i kapitału własnego Grupy. Wartość zobowiązań wobec klientów na koniec września 2019 roku wyniosła 36,4 mld zł i była niższa o 1,9 mld zł (tj. 4,9%) w porównaniu do końca 2018 roku co wynikało z wysokiej bazy depozytów w segmencie Bankowości Instytucjonalnej (przede wszystkim w obszarze jednostek budżetowych).

Z drugiej strony, zobowiązania wobec klientów indywidualnych wzrosły o 1,3 mld zł (tj. 11,2%) w stosunku do końca 2018 roku, zarówno na rachunkach bieżących, jak i depozytach terminowych (koncentracja w strategicznej grupie docelowej klientów) i wyniosły 13,2 mld zł.

Zobowiązania wobec klientów

w tys. zł	30.09.2019	31.12.2018	Zmiana	
			tys. zł	%
Środki na rachunkach bieżących, z tego:	**24 580 238**	**25 692 030**	**(1 111 792)**	**(4,3%)**
podmiotów sektora finansowego	647 287	704 512	(57 225)	(8,1%)
podmiotów sektora niefinansowego, z tego:	23 932 951	24 987 518	(1 054 567)	(4,2%)
klientów instytucjonalnych*, w tym:	13 937 901	15 607 453	(1 669 552)	(10,7%)
jednostek budżetowych	2 011 309	3 676 760	(1 665 451)	(45,3%)
klientów indywidualnych	9 995 050	9 380 065	614 985	6,6%
Depozyty terminowe, z tego:	**11 536 834**	**12 405 418**	**(868 584)**	**(7,0%)**
podmiotów sektora finansowego	3 942 918	6 335 488	(2 392 570)	(37,8%)
podmiotów sektora niefinansowego, z tego:	7 593 916	6 069 930	1 523 986	25,1%
klientów instytucjonalnych*, w tym:	4 357 746	3 546 663	811 083	22,9%

w tys. zł	30.09.2019	31.12.2018	Zmiana	
			tys. zł	%
jednostek budżetowych	139 386	69 706	69 680	100,0%
klientów indywidualnych	3 236 170	2 523 267	712 903	28,3%
Depozyty razem	**36 117 072**	**38 097 448**	**(1 980 376)**	**(5,2%)**
Pozostałe zobowiązania	**326 083**	**236 897**	**89 186**	**37,6%**
Zobowiązania wobec klientów, razem	**36 443 155**	**38 334 345**	**(1 891 190)**	**(4,9%)**

** Klienci instytucjonalni obejmują przedsiębiorstwa, sektor publiczny, spółki państwowe i prywatne, spółdzielnie, przedsiębiorstwa indywidualne, instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych.*

2. Skonsolidowany rachunek zysków i strat

W III kwartale 2019 roku Grupa osiągnęła skonsolidowany zysk netto w wysokości 113,7 mln zł, co oznacza spadek o 44,8 mln zł (tj. 28,3%) w stosunku do III kwartału 2018 roku. Na niższy zysk netto przyczynił się wyższy wyniku z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych o 72,0 mln zł (w segmencie Bankowości Instytucjonalnej). Z drugiej strony, Grupa zanotowała mocny wzrost przychodów, które były wyższe o 33,9 mln zł (tj. 6,5%) i osiągnęły poziom 552,9 mln zł.

Na kształtowanie się przychodów Grupy w III kwartale 2019 roku w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego wpływ miały w szczególności:

- Wynik z tytułu odsetek odnotował wzrost o 10,9 mln zł (tj. 3,9%) w porównaniu do III kwartału 2018 roku i wyniósł 291,6 mln zł.

  Przychody odsetkowe w III kwartale 2019 roku były wyższe o 29,5 mln zł (tj. 8,9%) w porównaniu do analogicznego okresu w 2018 roku i wyniosły 361,4 mln zł. Po korekcie o pozycję „przychody odsetkowe z tytułu instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń", porównywalne przychody odsetkowe wzrosły w III kwartale 2019 roku o 21,2 mln zł (tj. 6,4%). Odsetki od należności od klientów stanowiące główne źródło przychodów odsetkowych, osiągnęły poziom 243,5 mln zł i były wyższe o 5,6 mln zł (tj. 2,6%) w stosunku do III kwartału 2018 roku. Wzrost ten dotyczył segmentu Bankowości Indywidualnej (dzięki rosnącym wolumenom kredytów), częściowo skompensowany przez segment Bankowości Instytucjonalnej (z powodu niższej marży). Jednocześnie przychody odsetkowe od papierów wartościowych będących sumą aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody oraz dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu wzrosły o 14,2 mln zł (tj. 16,6%) w ujęciu rocznym głównie dzięki wyższym wolumenom.

  Koszty z tytułu odsetek w III kwartale 2019 roku wzrosły o 18,6 mln zł (tj. 36,2%), w porównaniu do analogicznego okresu 2018 roku. Po korekcie o pozycję „koszty odsetkowe z tytułu instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń", porównywalne koszty odsetkowe wzrosły w III kwartale 2019 roku o 10,0 mln zł (tj. 19,5%). Zobowiązania wobec klientów sektora niefinansowego stanowiące główne źródło kosztów odsetkowych wzrosły o 5,3 mln zł (tj. 13,8%), zarówno w segmencie Bankowości Instytucjonalnej i Indywidualnej (z powodu wyższych wolumenów).

Wynik z tytułu odsetek

w tys. zł	01.07 – 30.09.2019	01.07 – 30.09.2018	Zmiana	
			tys. zł	%
Przychody z tytułu odsetek	**331 854**	**316 601**	**15 253**	**4,8%**
z tytułu aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	**250 159**	**244 053**	**6 106**	**2,5%**
operacji z Bankiem Centralnym	1 858	1 585	273	17,2%
należności od banków	4 761	4 488	273	6,1%
należności od klientów, z tego:	243 540	237 980	5 560	2,3%
podmiotów sektora finansowego	13 868	14 035	(167)	(1,2%)
podmiotów sektora niefinansowego, w tym:	229 672	223 945	5 727	2,6%
od kart kredytowych	71 152	72 335	(1 183)	(1,6%)
z tytułu aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	**81 695**	**72 548**	**9 147**	**12,6%**
inwestycyjnych dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	81 695	72 548	9 147	12,6%
Przychody o podobnym charakterze	**29 574**	**15 351**	**14 223**	**92,7%**
z tytułu aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	**18 062**	**12 989**	**5 073**	**39,1%**
dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	18 062	12 989	5 073	39,1%

w tys. zł	01.07 – 30.09.2019	01.07 – 30.09.2018	Zmiana	
			tys. zł	%
z tytułu zobowiązań z ujemną stopą procentową	**3 226**	**2 362**	**864**	**36,6%**
z tytułu instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń	**8 286**	**-**	**8 286**	**-**
	361 428	**331 952**	**29 476**	**8,9%**
Koszty odsetek i koszty o podobnym charakterze				
z tytułu zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	**(61 056)**	**(50 337)**	**(10 719)**	**21,3%**
zobowiązań wobec banków	(16 062)	(11 713)	(4 349)	37,1%
zobowiązania wobec klientów	(43 895)	(38 564)	(5 331)	13,8%
zobowiązań wobec podmiotów sektora finansowego	(12 285)	(15 529)	3 244	(20,9%)
zobowiązań wobec podmiotów sektora niefinansowego	(31 610)	(23 035)	(8 575)	37,2%
kredytów i pożyczek otrzymanych	-	(60)	60	-
zobowiązań z tytułu leasingu	(1 099)	-	(1 099)	-
pozostałe	-	-	-	-
emisji dłużnych papierów wartościowych	-	-	-	-
z tytułu zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	**(8 740)**	**(891)**	**(7 849)**	**880,9%**
z tytułu aktywów z ujemną stopą procentową	(162)	(891)	729	(81,8%)
z tytułu instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń	(8 578)	-	(8 578)	-
	(69 796)	**(51 228)**	**(18 568)**	**36,2%**
Wynik z tytułu odsetek	**291 632**	**280 724**	**10 908**	**3,9%**

Wynik z tytułu opłat i prowizji w kwocie 141,7 mln zł wobec 135,1 mln zł w III kwartale 2018 roku – wzrost o 6,6 mln zł (tj. 4,9%). Powyższy wzrost dotyczył segmentu Bankowości Instytucjonalnej, głównie w powtarzalnych obszarach działalnościi – bankowości transakcyjnej i powierniczej, wsparty przez przeprowadzone transakcje na rynku sekurytyzacji. Wynik prowizyjny w segmencie Bankowości Indywidualnej zanotował spadek w związku ze spadkiem wyniku prowizyjnego z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych.

Wynik z tytułu opłat i prowizji

w tys. zł	01.07 – 30.09.2019	01.07 – 30.09.2018	Zmiana	
			tys. zł	%
Przychody z tytułu opłat i prowizji				
z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych	15 527	18 513	(2 986)	(16,1%)
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	42 725	43 333	(608)	(1,4%)
z tytułu realizacji zleceń płatniczych	27 938	26 850	1 088	4,1%
z tytułu usług powierniczych	23 437	21 475	1 962	9,1%
z tytułu działalności maklerskiej	9 084	10 019	(935)	(9,3%)
z tytułu świadczenia usług zarządzania środkami na rachunkach klientów	6 173	6 170	3	0,0%
z tytułu udzielonych gwarancji	4 718	4 673	45	1,0%
z tytułu udzielonych zobowiązań o charakterze finansowym	2 303	2 004	299	14,9%
inne	32 110	25 223	6 887	27,3%
z tytułu produktów ratalnych w karcie kredytowej	7 159	7 024	135	1,9%
	164 015	**158 260**	**5 755**	**3,6%**
Koszty z tytułu opłat i prowizji				
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	(8 681)	(10 635)	1 954	(18,4%)
z tytułu działalności maklerskiej	(2 918)	(3 470)	552	(15,9%)
z tytułu opłat KDPW	(5 118)	(4 236)	(882)	20,8%
z tytułu opłat brokerskich	(1 093)	(821)	(272)	33,1%
z tytułu usług powierniczych	-	-	-	-
inne	(4 519)	(4 002)	(517)	12,9%
	(22 329)	**(23 164)**	**835**	**(3,6%)**
Wynik z tytułu opłat i prowizji				
z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych	15 527	18 513	(2 986)	(16,1%)
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	34 044	32 698	1 346	4,1%

w tys. zł	01.07 – 30.09.2019	01.07 – 30.09.2018	Zmiana	
			tys. zł	%
z tytułu realizacji zleceń płatniczych	27 938	26 850	1 088	4,1%
z tytułu usług powierniczych	23 437	21 475	1 962	9,1%
z tytułu działalności maklerskiej	6 166	6 549	(383)	(5,8%)
z tytułu świadczenia usług zarządzania środkami na rachunkach klientów	6 173	6 170	3	0,0%
z tytułu udzielonych gwarancji	4 718	4 673	45	1,0%
z tytułu udzielonych zobowiązań o charakterze finansowym	2 303	2 004	299	14,9%
z tytułu opłat KDPW	(5 118)	(4 236)	(882)	20,8%
z tytułu opłat brokerskich	(1 093)	(821)	(272)	33,1%
inne	27 591	21 221	6 370	30,0%
Wynik z tytułu opłat i prowizji	**141 686**	**135 096**	**6 590**	**4,9%**

- Pozostałe dochody operacyjne (tj. dochody pozaodsetkowe i pozaprowizyjne) w wysokości 119,6 mln zł wobec 103,2 mln zł w III kwartale 2018 roku – wzrost o 16,4 mln zł (tj. 15,9%) wynikający przede wszystkim z wyższego wyniku na inwestycyjnych dłużnych aktywach finansowych o 10,9 mln zł (tj. 127,8%), dzięki sprzyjającym warunkom na rynku długu w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego.
- Koszty działania i ogólnego zarządu wraz z amortyzacją w wysokości 276,1 mln zł pozostały na niemal niezmienionym poziomie w porównaniu do III kwartału 2018 roku. Koszty pracownicze pozostały na stabilnym poziomie w ujęciu rocznym, z kolei koszty ogólno – administracyjne spadły o 3,6 mln zł (tj. 2,7%) w stosunku do III kwartału 2018 roku. Powyższy spadek wynika z niższych kosztów wynajmu i utrzymania nieruchomości (skompensowany przez wyższą amortyzację składników rzeczowych aktywów stanowiących przedmiot leasingu w związku z implementacją standardu MSSF 16), niższych kosztów na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (spadek kwartalnej składki na fundusz gwarancyjny banków – 2,3 mln zł w III kwartale 2019 roku w porównaniu do 3,5 mln zł w analogicznym okresie roku ubiegłego) oraz niższych kosztów technologicznych dzięki renegocjacji umów.

  Zatrudnienie w Grupie w omawianym okresie spadło o 274 etaty.

Koszty działania i koszty ogólnego zarządu oraz amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

w tys. zł	01.07 - 30.09.2019	01.07 - 30.09.2018	Zmiana	
			tys. zł	%
Koszty pracownicze	**(125 126)**	**(125 562)**	**436**	**(0,3%)**
Koszty związane z wynagrodzeniami	(91 054)	(91 362)	308	(0,3%)
Premie i nagrody	(20 084)	(20 726)	642	(3,1%)
Koszty ubezpieczeń społecznych	(13 988)	(13 474)	(514)	3,8%
Koszty ogólno-administracyjne	**(129 569)**	**(133 144)**	**3 575**	**(2,7%)**
Koszty opłat telekomunikacyjnych i sprzętu komputerowego	(48 889)	(49 891)	1 002	(2,0%)
Koszty usług obcych, w tym doradczych, audytorskich i konsultacyjnych	(13 258)	(13 401)	143	(1,1%)
Koszty wynajmu i utrzymania nieruchomości	(14 468)	(16 335)	1 867	(11,4%)
Reklama i marketing	(11 129)	(10 377)	(752)	7,2%
Koszty usług zarządzania gotówką, koszty usług KIR i inne koszty transakcyjne	(10 049)	(8 759)	(1 290)	14,7%
Koszty usług zewnętrznych dotyczące dystrybucji produktów bankowych	(11 246)	(10 590)	(656)	6,2%
Koszty usług pocztowych, materiałów biurowych i poligrafii	(2 074)	(1 721)	(353)	20,5%
Koszty szkoleń i edukacji	(585)	(355)	(230)	64,8%
Koszty nadzoru bankowego i kapitałowego	(33)	(276)	243	(88,0%)
Koszty na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	(2 270)	(3 511)	1 241	(35,3%)
Pozostałe koszty	(15 568)	(17 928)	2 360	(13,2%)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	**(21 452)**	**(16 793)**	**(4 659)**	**27,7%**
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu oraz amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych, razem	**(276 147)**	**(275 499)**	**(648)**	**0,2%**

- Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe w wysokości -91,2 mln zł wobec -19,2 mln zł w III kwartale 2018 roku. Wzrost ten dotyczył wyższych odpisów w segmencie Bankowości Instytucjonalnej, wynikający głównie z wyższych rezerw w obszarze bankowości przedsiębiorstw. Z kolei w segmencie Bankowości Detalicznej odnotowano spadek odpisów w wyniku sezonowania portfela kredytowego oraz wzrostu poziomu odzysków na portfelu z utratą wartości.

Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania

warunkowe

w tys. zł	01.07 - 30.09.2019	01.07 - 30.09.2018	Zmiana	
			tys. zł	%
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od banków				
utworzenie odpisów	(1 184)	(1 352)	168	(12,4%)
odwrócenie odpisów	2 546	1 246	1 300	104,3%
	1 362	**(106)**	**1 468**	**(1 384,9%)**
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od klientów				
Wynik z tytułu utworzenia i odwrócenia odpisów	**(36 940)**	**(19 514)**	**(17 426)**	**89,3%**
utworzenie odpisów	(87 760)	(54 248)	(33 512)	61,8%
utworzenie odpisów na należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	(38)	-	(38)	-
odwrócenie odpisów	51 915	35 184	16 731	47,6%
odwrócenie odpisów na należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	80	44	36	81,8%
inne	(1 137)	(494)	(643)	130,2%
Odzyski od sprzedanych wierzytelności, uprzednio spisanych	**12**	**8**	**4**	**50,0%**
	(36 928)	**(19 506)**	**(17 422)**	**89,3%**
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych inwestycyjnych dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody				
utworzenie odpisów	-	-	-	-
odwrócenie odpisów	1 003	47	956	2 034,0%
	1 003	**47**	**956**	**2 034,0%**
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych	**(34 563)**	**(19 565)**	**(14 998)**	**76,7%**
utworzenie rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(67 447)	(10 069)	(57 378)	569,8%
rozwiązanie rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	10 818	10 419	399	3,8%
Wynik z tytułu rezerw na zobowiązania warunkowe	**(56 629)**	**350**	**(56 979)**	**(16 279,7%)**
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe	**(91 192)**	**(19 215)**	**(71 977)**	**374,6%**

3. Wskaźniki

W III kwartale 2019 roku podstawowe wskaźniki finansowe przedstawiały się następująco:

Wybrane wskaźniki finansowe	III kw. 2019	III kw. 2018
ROE*	7,0%	10,1%
ROA**	0,9%	1,5%
Koszty/Dochody	50%	54%
Kredyty/Depozyty	64%	65%
Kredyty/Aktywa ogółem	45%	48%
Wynik z tytułu odsetek/przychody ogółem	53%	54%
Wynik z tytułu prowizji/przychody ogółem	26%	26%

** Iloraz sumy wyników netto z czterech ostatnich kwartałów do średniego stanu kapitału z czterech ostatnich kwartałów po wyłączeniu 75% zysku roku bieżącego.*

*** Iloraz sumy wyników netto z czterech ostatnich kwartałów do średniego stanu aktywów z czterech ostatnich kwartałów.*

Zatrudnienie w Grupie*

w etatach	01.01 – 30.09.2019	01.01 – 30.09.2018	Zmiana	
			etaty	%
Średnie zatrudnienie w III kwartale	3 189	3 444	(255)	(7,4)
Stan zatrudnienia na koniec okresu	3 122	3 396	(274)	(8,1)

** nie obejmuje osób na urlopach wychowawczych i bezpłatnych*

Adekwatność kapitałowa*

w tys. zł	30.09.2019	31.12.2018
Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	6 629 287	6 417 720
Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	(1 680 943)	(1 447 617)
Kapitał podstawowy Tier I	4 948 344	4 970 103
Kapitał Tier I	4 948 344	4 970 103
Fundusze Własne	4 948 344	4 970 103
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	30 370 952	29 518 145
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	16,3%	16,8%
Współczynnik kapitału Tier I	16,3%	16,8%
Łączny współczynnik kapitałowy	**16,3%**	**16,8%**

** Współczynnik kapitałowy obliczony został według zasad określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 („CRR").*

Wskaźnik dźwigni finansowej*

w tys. zł	30.09.2019	31.12.2018
Kapitał Tier I	4 948 344	4 970 103
Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	56 912 033	53 337 796
Dźwignia finansowa	**8,7%**	**9,3%**

** Wskaźnik dźwigni finansowej obliczony został według zasad określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 („CRR").*

Przegląd aktywów ważonych ryzykiem

w tys. zł			Aktywa ważone ryzykiem		Minimalne wymogi kapitałowe
CRR			30.09.2019	31.12.2018	30.09.2019
	1	**Ryzyko kredytowe (z wyjątkiem ryzyka kredytowego kontrahenta)**	**23 707 913**	**22 766 188**	**1 896 633**
art. 438 lit. c) i d)	2	W tym metoda standardowa	23 707 913	22 766 188	1 896 633
art. 107 art. 438 lit. c) i d)	**6**	**Ryzyko kredytowe kontrahenta**	**1 268 588**	**991 888**	**101 487**
art. 438 lit. c) i d)	7	W tym metoda wyceny według wartości rynkowej	885 838	634 313	70 867
art. 438 lit. c) i d)	11	W tym kwota ekspozycji z tytułu swoich wkładów do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania	2 775	1 750	222
art. 438 lit. c) i d)	12	W tym aktualizacja wyceny kredytowej	379 975	355 825	30 398
art. 438 lit. e)	**13**	**Ryzyko rozliczenia**	-	-	-
art. 449 lit. o) i i)	**14**	**Ekspozycje sekurytyzacyjne w portfelu bankowym (po uwzględnieniu ograniczenia)**	**280 925**	**905 475**	**22 474**
	18	W tym metoda standardowa	280 925	905 475	22 474
art. 438 lit. e)	**19**	**Ryzyko rynkowe**	**1 546 138**	**1 192 387**	**123 691**
	20	W tym metoda standardowa	1 546 138	1 192 387	123 691
art. 438 lit. e)	22	Duże ekspozycje	-	155 742	-
art. 438 lit. f)	**23**	**Ryzyko operacyjne**	**3 567 388**	**3 506 465**	**285 391**
	25	W tym metoda standardowa	3 567 388	3 506 465	285 391
art. 437 ust. 2), art. 48 i art. 60	27	Kwoty poniżej progów dla odliczenia (podlegające wadze ryzyka 250%)	590 275	536 513	47 222
	29	**Razem**	**30 370 952**	**29 518 145**	**2 429 676**

W trzecim kwartale 2019 roku Grupa spełniała obowiązujące normy ostrożnościowe w zakresie adekwatności kapitałowej. Współczynnik kapitałowy ustalany jest zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

W wyniku zakończonej inspekcji, w dniu 22 lipca 2019 r. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego sformułował zalecenie dotyczące zasad uznawania umów o kompensowaniu zgodnie z art. 296 rozporządzenia CRR. Zalecenie dotyczy konieczności uzyskania przez Bank, odpowiedniego uznania przez KNF umów o kompensowaniu za zgodne z art. 296 rozporządzenia CRR. W protokole poinspekcyjnym KNF, na podstawie przeprowadzonej w ramach inspekcji weryfikacji wybranych umów, nie wniósł uwag do procesu kompensowania przez Bank zobowiązań.

W III kwartale Bank złożył do KNF wniosek o uznanie najbardziej znaczącej dla Banku umowy o kompensowaniu za zgodną z art. 296 rozporządzenia CRR. Bank jest w trakcie przygotowywania kolejnych wniosków. Bank dysponuje pełną dokumentacją prawną, a także posiada wdrożone odpowiednie procedury, które w ocenie Banku spełniają wymogi opisane w rozporządzeniu CRR.

7 Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

Segment działalności jest dającą się wyodrębnić częścią działalności Grupy, generującą przychody i koszty (w tym z transakcji wewnątrz Grupy), której wyniki operacyjne są regularnie analizowane przez Zarząd jednostki dominującej, jako główny organ decyzyjny Grupy, w celu alokacji zasobów oraz oceny jej działalności.

Grupa jest zarządzana na poziomie dwóch głównych segmentów – bankowości instytucjonalnej i bankowości detalicznej. Wycena aktywów i pasywów oraz ustalanie wyniku finansowego segmentu dokonywane jest zgodnie z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę dla potrzeb sporządzenia sprawozdań finansowych, z uwzględnieniem transakcji pomiędzy segmentami w ramach Grupy.

Przyporządkowania aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów Grupy do segmentów dokonano na podstawie wewnętrznych informacji przygotowywanych dla potrzeb zarządczych. Transfer finansowania pomiędzy segmentami Grupy oparty jest na stawkach bazujących na stopach rynkowych. Stawki transferowe są ustalane według tych samych zasad dla obu segmentów, a ich zróżnicowanie wynika jedynie ze struktury terminowej i walutowej aktywów i zobowiązań. Podstawą oceny wyników działalności segmentu jest zysk lub strata brutto.

Działalność Grupy prowadzona jest wyłącznie na terenie Polski.

Bankowość Instytucjonalna

W ramach segmentu Bankowości Instytucjonalnej Grupa oferuje produkty i świadczy usługi podmiotom gospodarczym, jednostkom samorządowym oraz dla sektora budżetowego. Obok tradycyjnych usług bankowych polegających na działalności kredytowej i depozytowej, segment świadczy usługi zarządzania gotówką, finansowania handlu, usług maklerskich i powiernictwa papierów wartościowych, oferuje produkty skarbu na rynkach finansowych i towarowych. Ponadto segment oferuje usługi bankowości inwestycyjnej na lokalnym i międzynarodowym rynku kapitałowym, w tym usług doradztwa, pozyskiwania i gwarantowania finansowania poprzez publiczne i niepubliczne emisje instrumentów finansowych. Działalność segmentu obejmuje także transakcje na własny rachunek na rynkach instrumentów kapitałowych, dłużnych oraz pochodnych.

Bankowość Detaliczna

Segment Bankowości Detalicznej dostarcza produktów i usług finansowych klientom indywidualnym, a także w ramach CitiBusiness mikroprzedsiębiorstwom oraz osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą. Oprócz prowadzenia rachunków, oferty w obszarze działalności kredytowej i depozytowej, Grupa oferuje klientom pożyczki gotówkowe, kredyty hipoteczne, karty kredytowe, prowadzi usługi zarządzania majątkiem, pośredniczy w sprzedaży produktów inwestycyjnych i ubezpieczeniowych.

Wyniki finansowe Grupy według segmentów działalności

Za okres	01.01. – 30.09.2019			01.01. – 30.09.2018		
w tys. zł	Bankowość Instytucjonalna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Instytucjonalna	Bankowość Detaliczna	Razem
Wynik z tytułu odsetek	378 335	478 998	857 333	379 987	448 498	828 485
Wynik wewnętrzny z tytułu odsetek, w tym:	(52 693)	52 693	-	(29 062)	29 062	-
przychody wewnętrzne	-	52 693	52 693	-	29 062	29 062
koszty wewnętrzne	(52 693)	-	(52 693)	(29 062)	-	(29 062)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	228 328	200 504	428 832	213 796	201 712	415 508
Przychody z tytułu dywidend	2 302	8 598	10 900	1 430	8 006	9 436
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	265 693	20 590	286 283	265 966	21 229	287 195
Wynik na inwestycyjnych dłużnych aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	73 587	-	73 587	87 727	-	87 727
Wynik na inwestycjach kapitałowych	15 404	925	16 329	10 164	-	10 164

i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat						
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	(1 068)	-	(1 068)	3 682	-	3 682
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	7 457	(11 111)	(3 654)	5 401	(158)	5 243
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	(420 034)	(455 506)	(875 540)	(377 450)	(470 226)	(847 676)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	(14 845)	(49 187)	(64 032)	(13 661)	(40 493)	(54 154)
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów	(128)	(168)	(296)	(836)	-	(836)
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe	(157 821)	(68 133)	(225 954)	(3 316)	(48 423)	(51 739)
Zysk operacyjny	**377 210**	**125 510**	**502 720**	**572 890**	**120 145**	**693 035**
Udział w zyskach netto podmiotów wycenianych metodą praw własności	-	-	-	9	-	9
Podatek od niektórych instytucji finansowych	(51 604)	(18 070)	(69 674)	(44 891)	(16 318)	(61 209)
Zysk brutto	**325 606**	**107 440**	**433 046**	**528 008**	**103 827**	**631 835**
Podatek dochodowy			(126 755)			(145 139)
Zysk netto			**306 291**			**486 696**

Stan na dzień			30.09.2019			31.12.2018
w tys. zł	Bankowość Instytucjonalna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Instytucjonalna	Bankowość Detaliczna	Razem
Aktywa	**44 268 901**	**7 710 229**	**51 979 130**	**41 778 812**	**7 525 902**	**49 304 714**
Zobowiązania i kapitał własny, w tym:	**35 902 354**	**16 076 776**	**51 979 130**	**34 822 272**	**14 482 442**	**49 304 714**
zobowiązania	30 599 599	14 444 846	45 044 445	29 342 859	12 905 105	42 247 964

8 Działalność Grupy

1 Sektor Bankowości Instytucjonalnej

1.1 Podsumowanie wyników Segmentu

w tys. zł	III kw. 2019	III kw. 2018	Zmiana	
			tys. zł	%
Wynik z tytułu odsetek	129 380	128 264	1 116	0,9%
Wynik z tytułu opłat i prowizji	79 500	68 808	10 692	15,5%
Przychody z tytułu dywidend	1 040	398	642	161,3%
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	91 590	87 289	4 301	4,9%
Wynik na inwestycyjnych dłużnych aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	19 440	8 534	10 906	127,8%
Wynik na inwestycjach kapitałowych i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	3 130	3 372	(242)	(7,2%)
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	(310)	-	(310)	-
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	1 644	385	1 259	327,0%
Razem przychody	**325 414**	**297 050**	**28 364**	**9,5%**
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu oraz amortyzacja	(113 993)	(110 990)	(3 003)	2,7%
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów	(129)	-	(129)	-
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe	(75 826)	3 938	(79 764)	-
Udział w zyskach netto podmiotów wycenianych metodą praw własności	-	(246)	246	-
Podatek od niektórych instytucji finansowych	(19 340)	(13 966)	(5 374)	38,5%
Zysk brutto	**116 126**	**175 786**	**(59 660)**	**(33,9%)**
Koszty/Dochody	**35%**	**37%**		

Na kształtowanie się wyniku brutto Segmentu Bankowości Instytucjonalnej w III kwartale 2019 roku w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego wpływ miały w szczególności:

- wzrost wyniku odsetkowego będący efektem wzrostu przychodów odsetkowych od papierów dłużnych;
- wzrost wyniku prowizyjnego dzięki przeprowadzonym transakcjom sekurytyzacji oraz wzrostowi aktywności w obszarze działalności powierniczej;
- wzrost kosztów działania i kosztów ogólnego zarządu wraz z amortyzacją w związku z wyższymi kosztami pracowniczymi;
- wzrostu odpisów wynikający głównie z wyższych rezerw w obszarze bankowości przedsiębiorstw.

1.2 Bankowość instytucjonalna oraz rynki kapitałowe

Bankowość Instytucjonalna

W zakresie bankowości instytucjonalnej Grupa świadczy kompleksowe usługi finansowe największym polskim przedsiębiorstwom oraz strategicznym przedsiębiorstwom z silnym potencjałem wzrostu, jak również dla największych instytucji finansowych oraz spółek z sektora publicznego.

Na koniec III kwartału 2019 roku liczba klientów instytucjonalnych (obejmująca klientów strategicznych, globalnych i bankowości przedsiębiorstw) wyniosła 5,7 tys., co oznacza wzrost o 1,3% w porównaniu do końca II kwartału 2019 roku, w którym liczba klientów wynosiła 5,6 tys. W ramach bankowości przedsiębiorstw (małe i średnie firmy, duże przedsiębiorstwa i sektor publiczny) Grupa obsługiwała na koniec III kwartału 2019 roku 3,2 tys. klientów (poziom zbliżony do liczby klientów w II kwartale 2019 roku).

Cechą wspólną klientów bankowości instytucjonalnej jest ich zapotrzebowanie na zaawansowane produkty finansowe oraz doradztwo w zakresie usług finansowych. Grupa zapewnia w tym obszarze koordynację oferowanych produktów z zakresu bankowości inwestycyjnej, skarbu i zarządzania środkami finansowymi oraz przygotowuje oferty kredytowe różnorodnych form finansowania. Innowacyjność i konkurencyjność w zakresie oferowanych nowoczesnych struktur finansowania jest wynikiem połączenia wiedzy i doświadczenia Grupy, a także współpracy w ramach globalnej struktury Citigroup.

Poniższa tabela przedstawia stany aktywów i pasywów w poszczególnych segmentach w ujęciu zarządczym.

Aktywa

mln zł	30.09.2019	31.12.2018	30.09.2018	Zmiana (1)/(2)		Zmiana (1)/(3)	
	(1)	(2)	(3)	mln zł	%	mln zł	%
Przedsiębiorstwa*, w tym:	5 288	4 773	4 784	515	11%	504	11%
Małe i średnie firmy	1 571	1 582	1 531	(11)	(1%)	40	3%
Duże przedsiębiorstwa	3 717	3 192	3 252	525	16%	465	14%
Sektor Publiczny	50	50	49	0	0%	1	2%
Klienci Globalni	3 605	3 782	3 438	(177)	(5%)	167	5%
Klienci Korporacyjni	5 965	5 592	5 471	373	7%	494	9%
Pozostałe**	0	0	0	0	0%	0	0%
Bankowość Instytucjonalna	**14 907**	**14 198**	**13 742**	**709**	**5%**	**1 165**	**8%**

Zobowiązania

mln zł	30.09.2019	31.12.2018	30.09.2018	Zmiana (1)/(2)		Zmiana (1)/(3)	
	(1)	(2)	(3)	mln zł	%	mln zł	%
Przedsiębiorstwa*, w tym:	4 408	4 376	3 743	32	1%	665	18%
Małe i średnie firmy	2 497	2 209	2 068	288	13%	429	21%
Duże przedsiębiorstwa	1 910	2 167	1 675	(257)	(12%)	235	14%
Sektor Publiczny	2 322	4 083	2 166	(1 761)	(43%)	156	7%
Klienci Globalni	9 160	8 484	7 956	676	8%	1 204	15%
Klienci Korporacyjni	6 340	8 645	7 278	(2 305)	(27%)	(938)	(13%)
Pozostałe**	74	69	74	5	7%	0	0%
Bankowość Instytucjonalna	**22 304**	**25 657**	**21 218**	**(3 353)**	**(13%)**	**1 086**	**5%**

** Do segmentu Przedsiębiorstw klasyfikowani są klienci, których obrót roczny wynosi od 8 mln zł do 150 mln zł (Małe i średnie przedsiębiorstwa) oraz od 150 mln zł do 1,5 mld zł (Duże przedsiębiorstwa).*

*** Pozycja „Pozostałe" obejmuje m.in. klientów objętych restrukturyzacją oraz klientów spółki Handlowy-Leasing sp. z o.o.*

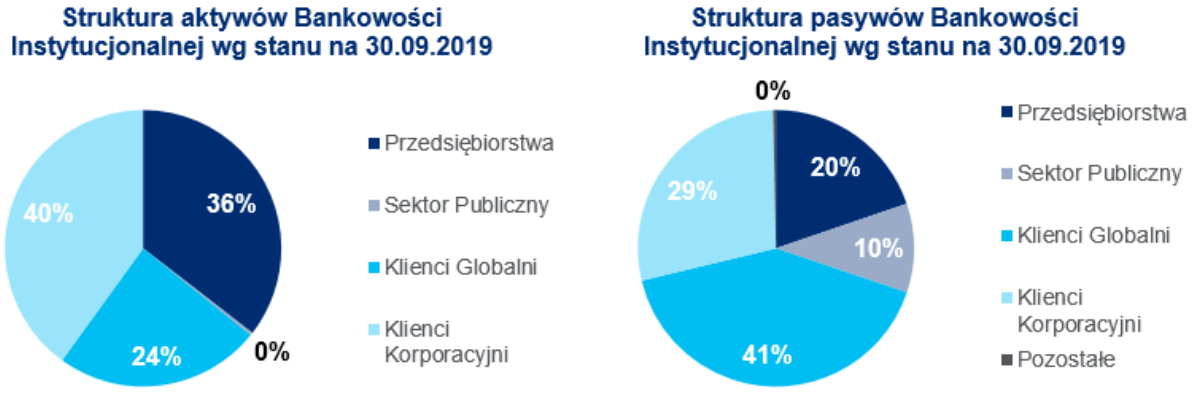

Kluczowe transakcje i osiągnięcia w obszarze Bankowości Instytucjonalnej w III kwartale 2019 roku:

1. Zwiększenie udziałów w zakresie obsługi bankowej oraz bankowości transakcyjnej:

   - Wygranie mandatu na obsługę bankową oraz finansowanie jednej z największych grup produkujących produkty i przetwory mięsne w Polsce,
   - Rozpoczęcie współpracy z jednym z liderów branży deweloperskiej w Europie,
   - Wygranie mandatu na obsługę bankową w Polsce światowego lidera w branży E-commerce,
   - Otworzenie rachunku dla jednej z największych firm technologicznych na świecie, specjalizujących się m.in. w produkcji baterii do samochodów elektrycznych,
   - Podpisanie umowy o współpracy z jedną z największych sieci sklepów detalicznych w Polsce w zakresie budowy ekosystemu przy sprzedaży walut,
   - Wygranie mandatu na obsługę firmy z obszaru nowych technologii, która jest częścią wiodącego koncernu międzynarodowego rozszerzającego kanały dystrybucji i nowoczesnych usług komplementarnych w branży samochodowej,
   - Wygranie mandatu na wystawianie gwarancji bankowej w kwocie 44 mln zł na zlecenie wiodącej firmy w sektorze budowlanym. Gwarancja ta ma zabezpieczać duży kontrakt infrastrukturalny w Warszawie,
   - Zamknięcie transakcji EUR/PLN FX Swap (81 mln EUR) z jednym z największych dostawców Internetu i operatorów telekomunikacyjnych w Polsce.

2. Aktywne wspieranie klientów w zakresie działalności kredytowej:

   - Przeprowadzenie dwóch transakcji sekurytyzacji na polskim rynku. W lipcu Bank był współorganizatorem transakcji sekurytyzacji dla jednego z polskich banków o łącznej wartości 4.5 mld zł, co stanowi ok. 80% wartości wszystkich tego typu transakcji na rynku polskim (kwota finansowania przez Bank wyniosła 1,2 mld zł). We wrześniu natomiast została zakończona rekordowa sprzedaż wierzytelności leasingowych przez PKO Leasing o wartości 2.5 mld zł do spółki celowej. Bank był aranżerem tej transakcji wraz z PKO Bank Polski i Citigroup Global Markets. Była to pierwsza w Polsce transakcja ustrukturyzowana zgodnie z kryteriami STS (Simple, Transparent and Standardised securitisation), będącymi częścią Regulacji dot. Sekurytyzacji UE,
   - Udzielenie finansowania na kwotę 50 mln EUR jednemu z największych na świecie producentów baterii litowo-jonowych do aut elektrycznych,
   - Udzielenie kredytu konsorcjalnego w kwocie 197,5 mln zł dla klienta zajmującego się produkcją wód mineralnych i pozostałych wód butelkowanych,
   - Udzielenie 3 kredytów długoterminowych, 3 kredytów handlowych oraz 2 kredytów płatniczych w wysokości 261 mln zł dla klientów z segmentu bankowości przedsiębiorstw,
   - Udzielenie 2 kredytów rewolwingowych, 3 kredytów w rachunku bieżącym oraz 1 promesy, 1 gwarancji, 1 akredytywy w łącznej wysokości 102,5 mln zł dla klientów z segmentu bankowości przedsiębiorstw.

3. Wspieranie klientów w zakresie projektów proekologicznych:
   - Udzielenie finansowania w wysokości 20 mln EUR dla wiodącej spółki recyklingowej w Polsce w zakresie budowy spalarni odpadów.

4. Akwizycja klientów: w segmencie Bankowości Przedsiębiorstw Bank pozyskał 57 nowych klientów w III kwartale 2019 roku, w tym 5 Dużych Przedsiębiorstw, 52 Małych i Średnich Przedsiębiorstw. W ramach segmentów klientów strategicznych i globalnych Bank pozyskał 8 relacji klientowskich.

Działalność i osiągnięcia biznesowe Pionu Skarbu

Platforma CitiFX Pulse cieszy się niesłabnącym zaufaniem klientów Banku. Za pośrednictwem platformy zawierane jest około 80% wszystkich transakcji FX. Za pomocą platformy klient może samodzielnie zawierać transakcje w dogodnym dla niego czasie i jednym kliknięciem zawrzeć do 300 transakcji na różne daty. Platforma zapewnia klientom dostęp do

kwotowań 24 godziny na dobę, ciągły dostęp do informacji rynkowych, pozwala również zarządzać ekspozycją walutową, tworzyć dogodne raporty i potwierdzać transakcje online. Jest to narzędzie innowacyjne i funkcjonalne, oferujące zautomatyzowane rozwiązania FX.

Bank kontynuuje rozwój elektronicznych kanałów sprzedaży instrumentów walutowych („eSolution"). Rozwijane są narzędzia umożliwiające łączenie systemów finansowych klientów (ERP) z systemami Banku. Rozwiązania tej klasy umożliwiają klientom zwiększenie operacyjnej efektywności - natychmiastowy i bezobsługowy dostęp do produktów walutowych Banku oraz tworzą wspólna platformę wymiany informacji.

Bank od lat jest liderem na rynku sekurytyzacji. Dzięki doświadczeniu i lokalnej ekspertyzie połączonej z globalnym know-how, Bank jest postrzegany jako profesjonalny i wiarygodny partner do przeprowadzania tego typy transakcji, zarówno w kontekście pozyskiwania finansowania jak i uwolnienia kapitałów.

Bankowość Transakcyjna

Citi Handlowy jest wiodącą instytucją świadczącą usługi bankowości transakcyjnej. Prestiżowy magazyn „Euromoney" już szósty rok z rzędu uznał obsługę transakcyjną Banku Citi Handlowy za najlepszą w Polsce. Wyróżnienie to przyznawane jest w oparciu o oceny klientów, którzy kolejny raz wskazali lidera w branży finansowej.

Aktualna oferta bankowości transakcyjnej obejmuje:

- Bankowość elektroniczną;
- Depozyty i rachunki bieżące;
- Produkty zarządzania płynnością;
- Przelewy zagraniczne;
- Produkty kartowe;
- Płatności i należności: Polecenie Zapłaty, SpeedCollect;
- Doradztwo unijne;
- Produkty finansowania handlu.

Bankowość elektroniczna

W związku z rozwojem nowoczesnych technologii w bankowości, a także w odpowiedzi na kompleksowe potrzeby klientów korzystających z rozwiązań elektronicznych i mobilnych usprawniono system CitiDirect BE. Skupiono się na automatyzacji i uproszczeniu procesu tworzenia i obsługi płatności. Wprowadzono nowe mechanizmy ułatwiające zarządzanie uprawnieniami użytkowników przez uprawnionych administratorów systemu, ograniczając konieczność wymiany tradycyjnej dokumentacji. W tym czasie prowadzono także prace mające na celu dostosowanie rozwiązań bankowości elektronicznej do zmieniającego się otoczenia regulacyjnego.

W III kwartale 2019 roku Bank przetworzył drogą elektroniczną prawie 8 mln transakcji.

Depozyty i rachunki bieżące

Jednym z najważniejszych elementów realizowanej strategii Banku jest koncentracja na pozyskiwaniu i obsłudze rachunków operacyjnych. Rachunek bieżący umożliwia dostęp do pełnej palety produktów Citi Handlowy. Zgromadzone przez klienta środki pieniężne, które nie są wykorzystywane do finansowania bieżącej działalności, mogą zostać ulokowane w depozytach terminowych lub pozostać na rachunku bieżącym o podwyższonym oprocentowaniu. W ofercie Banku znajdują się także m.in. depozyty negocjowane, depozyty automatyczne i depozyty zablokowane.

Produkty zarządzania płynnością

Wykorzystanie rozwiązań do zarządzania płynnością pozwala na redukcję zadłużenia i zmniejszenie kosztów jego obsługi przy jednoczesnym utrzymaniu zdolności do bieżącego regulowania zobowiązań. Instrumenty zarządzania płynnością umożliwiają optymalizację przepływów finansowych w ramach jednego klienta lub jednej grupy kapitałowej. Bank oferuje możliwość optymalnego zarządzania nadwyżkami płynności w spółkach i firmach, które mają zwiększone zapotrzebowanie na kapitał. Wśród produktów zarządzania płynnością znajdują się:

- rachunek skonsolidowany,
- cash pool rzeczywisty,
- saldo netto.

Przelewy zagraniczne

Bank dysponuje kompleksowym i bardzo szerokim pakietem rozliczeń w ponad 130 walutach na całym świecie. Odpowiadając na potrzeby klientów, Bank promował ofertę rachunku wielowalutowego, skierowaną do przedsiębiorców rozwijających swoją działalność handlową, importową oraz eksportową. Oferta płatności zagranicznych w walutach egzotycznych, takich jak: Juany Chińskie, Meksykańskie Peso, Rupie Indyjskie, Reale Brazylijskie, jest unikatowym rozwiązaniem na polskim rynku.

Produkty kartowe

Bank kontynuuje prace mające na celu poprawę doświadczeń klientów. Od sierpnia 2019 roku posiadacze kart, oprócz dotychczasowego dostępu do informacji o karcie poprzez platformę CitiManager, otrzymali również możliwość kontroli

wydatków służbowych poza biurem na swoim smartfonie lub tablecie. Aplikacja mobilna CitiManager Mobile umożliwi posiadaczom kart zdalny dostęp do podstawowych funkcji platformy.

Płatności i należności: Polecenie Zapłaty, SpeedCollect

Bank posiada w swojej ofercie wygodne i efektywne narzędzia służące do obsługi płatności oraz należności. Te nowoczesne rozwiązania zostały zaprojektowane z myślą o firmach i instytucjach posiadających masowych odbiorców swoich produktów i usług.

- Polecenie zapłaty

Narzędzie to pozwala na efektywne pozyskiwanie należności od płatników, przy jednoczesnym obniżeniu kosztów ich egzekwowania. Citi Handlowy jest liderem rynku w obsłudze polecenia zapłaty (realizuje najwięcej transakcji na rynku), a dodatkowo, jako jedyny bank w Polsce, posiada opcję powiadamiania SMS dla Płatników (Polecenie Zapłaty Komfort).

- SpeedCollect

SpeedCollect to usługa pozwalająca na automatyczne księgowanie należności dla wierzycieli – odbiorców masowych płatności. Bank oferuje także zaawansowane rozwiązania z zakresu uzgadniania należności (rekoncyliacja wpływów). Funkcjonalność rachunków wirtualnych pozwala na zakodowanie w numerze konta ważnych dla wierzyciela informacji, takich jak np. numer kontrahenta lub numer własnej jednostki handlowej, rozliczającej się z utargu. Liczba transakcji SpeedCollect, zrealizowanych przez Citi Handlowy, utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie w tym segmencie rynku.

Doradztwo unijne

W III kwartale 2019 r. klienci Banku aktywnie korzystali z oferowanego programu doradztwa unijnego oraz produktów kredytowych z nim powiązanych.

Największą popularnością wśród klientów cieszyły się poddziałania dedykowane dla przedsiębiorców w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020.

Produkty finansowania handlu

Wśród produktów obsługi handlu Bank ma w swojej ofercie szereg rozwiązań, takich jak akredytywy, gwarancje bankowe, inkaso, kredyt handlowy, program finansowania dostawców i dystrybutorów, a także faktoring.

Bank na życzenie klienta i w dostosowanej do jego potrzeb konfiguracji oferuje produkty finansowania handlu (faktoring/ finansowanie łańcucha dostaw) z wykorzystaniem mechanizmu podzielonej płatności. Dzięki dokładnemu śledzeniu projektów zmian regulacyjnych oraz odpowiednio wczesnemu wdrażaniu zmian, Bank z sukcesem przygotowuje klientów, procesy oraz produkty do nowych wymagań regulacyjnych.

Departament Finansowania i Obsługi Handlu bardzo mocno wspiera swoich klientów w procesach digitalizacji. Jako jeden z pierwszych na rynku, Bank zaoferował swoim klientom eGwarancje oraz możliwości wykorzystywania Kwalifikowanego Podpisu Elektronicznego przy zawieraniu umów w Programach Finansowania Dostawców. Skutkiem rozwoju tych obszarów jest osiągnięcie wskaźnika udzielonych gwarancji w formie elektronicznej na poziomie 73% we wrześniu 2019 roku.

Bank utrzymuje wiodącą pozycję w obszarze finansowania łańcucha dostaw z udziałem w rynku przekraczającym 23%, (bazując na danych Polskiego Związku Faktorów za trzeci kwartał 2019 roku), zaś w całości rynku faktoringowego 3,8%.

Wszystkim działaniom, jakie prowadzi Bank w celu poprawy satysfakcji Klienta z oferowanych mu rozwiązań, towarzyszą okresowe ankiety sprawdzające zadowolenie klientów, w których Bank uzyskuje bardzo wysokie wskaźniki zadowolenia.

Usługi powiernicze i depozytariusza

Bank jest liderem krajowego rynku instytucji powierniczych. Bank oferuje zarówno usługi powiernicze dla zagranicznych inwestorów instytucjonalnych, jak i krajowych instytucji finansowych, w szczególności spółek ubezpieczeniowych. Bank świadczy usługi depozytariusza funduszy emerytalnych oraz funduszy inwestycyjnych.

Według stanu na dzień 30 września 2019 roku Bank prowadził ponad 14 tys. rachunków papierów wartościowych i rachunków zbiorczych.

W tym samym czasie Bank pełnił obowiązki depozytariusza otwartych funduszy emerytalnych: Aviva OFE Aviva Santander, Nationale - Nederlanden OFE, dobrowolnych funduszy emerytalnych: Nationale - Nederlanden DFE, Generali DFE oraz pracowniczego funduszu emerytalnego PFE Orange Polska.

Bank pełnił również obowiązki depozytariusza funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez następujące towarzystwa funduszy inwestycyjnych: Santander TFI S.A., PKO TFI S.A., ESALIENS TFI S.A., Aviva Investors Poland TFI S.A., Templeton Asset Management (Poland) TFI S.A. oraz Skarbiec TFI S.A.

W III kwartale 2019 roku Bank rozpoczął obsługę dwóch nowopowstałych funduszy inwestycyjnych i funduszy emerytalnych, funkcjonujących w ramach programu Pracowniczych Planów Kapitałowych (PPK).

Działalność maklerska

Grupa prowadzi działalność maklerską na rynku kapitałowym za pośrednictwem spółki Dom Maklerski Banku Handlowego S.A., w której Bank posiada 100-procentowy udział.

Na koniec III kwartału 2019 roku DMBH pełnił funkcję Animatora dla akcji 64 spółek notowanych na giełdzie w Warszawie (w tym 20 z WIG20). Stanowi to 14% akcji notowanych na warszawskim parkiecie na rynku podstawowym.

W III kwartale 2019 roku DMBH pośredniczył w ramach transakcji sesyjnych w 7,6% obrotów akcjami na rynku wtórnym. Wartość transakcji sesyjnych zawartych za pośrednictwem DMBH na rynku akcji na GPW wyniosła 7,5 mld zł. We wrześniu br. DMBH był liderem w zakresie obrotów sesyjnych na Rynku Głównym GPW z udziałem w rynku wynoszącym 8,2%. Za okres pierwszych trzech kwartałów 2019 roku DMBH zajmuje pozycję wicelidera obrotów sesyjnych na Rynku Głównym GPW, a jako lokalny członek Giełdy posiada najwyższy udział w obrotach sesyjnych - podobnie jak w 2018 roku.

Liczba rachunków inwestycyjnych prowadzonych przez DMBH na koniec III kwartału 2019 roku wynosiła 13,6 tys. i zmniejszyła się o 4,1% w stosunku do analogicznego okresu w 2018 roku. Spadek liczby rachunków wynikał w głównej mierze z zamknięcia rachunków nieaktywnych.

Wybrane pozycje rachunku wyników i bilansu

Nazwa spółki	Siedziba	Udział Banku w kapitale/głosach w WZ	Suma bilansowa 30.09.2019	Kapitał własny 30.09.2019	Wynik finansowy netto za okres 01.01-30.09.2019
		%	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Dom Maklerski Banku Handlowego S.A.	Warszawa	100,00	485 791	98 822	1 275

Działalność leasingowa

Produkty leasingowe pozostały w ofercie Grupy Banku i są oferowane w ramach tak zwanej ‘otwartej architektury’, tj. na podstawie współpracy Banku z podmiotami spoza Grupy.

Wybrane pozycje rachunku wyników i bilansu

Nazwa spółki	Siedziba	Udział Banku w kapitale/głosach w WZ	Suma bilansowa 30.09.2019	Kapitał własny 30.09.2019	Wynik finansowy netto za okres 01.01-30.09.2019
		%	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Handlowy-Leasing Sp. z o.o.	Warszawa	100,00	21 972	21 568	(338)

2 Sektor Bankowości Detalicznej

2.1 Podsumowanie wyników segmentu

w tys. zł	III kw. 2019	III kw. 2018	Zmiana	
			tys. zł	%
Wynik z tytułu odsetek	162 252	152 460	9 792	6,4%
Wynik z tytułu opłat i prowizji	62 186	66 288	(4 102)	(6,2%)
Przychody z tytułu dywidend	-	88	(88)	-
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	7 051	7 163	(112)	(1,6%)
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	(3 970)	(4 041)	71	(1,8%)
Razem przychody	**227 519**	**221 958**	**5 561**	**2,5%**
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu oraz amortyzacja	(162 154)	(164 509)	2 355	(1,4%)
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów	(136)	-	(136)	-
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe	(15 366)	(23 153)	7 787	(33,6%)
Podatek od niektórych instytucji finansowych	(6 129)	(5 310)	(819)	15,4%
Zysk brutto	**43 734**	**28 986**	**14 748**	**50,9%**
Koszty/Dochody	**71%**	**74%**		

Wynik brutto Segmentu Bankowości Detalicznej w III kwartale 2019 roku w porównaniu z analogicznym okresem 2018 roku kształtowany był głównie przez następujące czynniki:

- wzrost wyniku odsetkowego w efekcie zwiększonych wolumenów produktów kredytowych (+4% r./r.) częściowo skonsumowany przez wzrost kosztów odsetkowych wynikających z istotnego wzrostu salda depozytów (+17% r./r.), w tym jako rezultat atrakcyjnej oferty promocyjnej będącej narzędziem akwizycji nowych klientów z segmentu klientów zamożnych oraz w wyniku zwiększenia sprzedaży produktów bankowych wśród obecnych klientów;

- spadek wyniku prowizyjnego głównie na sprzedaży produktów inwestycyjnych w efekcie spadku sentymentu rynkowego;
- spadek kosztów działania dzięki oszczędnościom z inicjatyw optymalizujących bazę kosztową, częściowo reinwestowany w marketing i nowe rozwiązania technologiczne.

2.2 Wybrane dane biznesowe

w tys.	III kw. 2019	II kw. 2019	III kw. 2018	Zmiana kw./kw.	Zmiana r./r.
Liczba klientów indywidualnych	679,3	683,3	691,2	(4,0)	(11,9)
Liczba rachunków bieżących, w tym:	458,9	459,6	461,0	(0,7)	(2,1)
Liczba rachunków operacyjnych	99,0	99,4	101,1	(0,4)	(2,1)
Liczba rachunków operacyjnych pozyskanych w okresie	10,5	9,3	8,2	1,2	2,3
Liczba rachunków oszczędnościowych	139,1	139,1	141,1	-	(2,0)
Liczba kart kredytowych	659,3	667,3	687,9	(8,0)	(28,6)
Liczba kart debetowych	240,8	242,6	246,8	(1,8)	(6,0)

Należności netto od klientów indywidualnych – ujęcie zarządcze

w tys. zł	30.09.2019 (1)	31.12.2018 (2)	30.09.2018 (3)	Zmiana (1) / (2)		Zmiana (1) / (3)	
				tys. zł	%	tys. zł	%
Należności niezabezpieczone, w tym:	5 533 561	5 508 151	5 464 763	25 410	0,5%	68 798	1,3%
Karty kredytowe	2 747 001	2 721 397	2 683 538	25 604	0,9%	63 463	2,4%
Pożyczki gotówkowe	2 726 360	2 723 192	2 724 897	3 168	0,1%	1 463	0,1%
Pozostałe należności niezabezpieczone	60 200	63 562	56 328	(3 362)	(7,0%)	3 872	6,9%
Kredyty hipoteczne	1 836 242	1 649 766	1 607 090	186 476	10,6%	229 152	14,3%
Należności od klientów netto, razem	**7 369 803**	**7 157 917**	**7 071 853**	**211 886**	**2,9%**	**297 950**	**4,2%**

2.3 Opis osiągnięć biznesowych

Rachunki bankowe

Rachunki bieżące

Liczba rachunków osobistych na koniec III kwartału 2019 roku wyniosła ponad 459 tys. (na koniec III kwartału 2018 roku wynosiła ponad 461 tys.), z czego 256 tys. stanowiły rachunki złotowe, a blisko 203 tys. rachunki walutowe. Łączne saldo rachunków bieżących wyniosło na koniec III kwartału 2019 roku ponad 6,6 mld zł, co oznacza wzrost w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku o 10%. Wzrost salda jest wynikiem strategii Banku polegającej na akwizycji klientów ze średnimi i wysokimi dochodami oraz pogłębianiu relacji z dotychczasowymi klientami.

Konta oszczędnościowe

Liczba kont oszczędnościowych w III kwartale 2019 roku wyniosła ponad 139 tys. Łączne saldo zgromadzonych na nich środków wyniosło ponad 3,2 mld zł wobec 141 tys. kont oszczędnościowych o łącznym saldzie 2,7 mld zł w analogicznym okresie poprzedniego roku.

Zmiany w ofercie

W obszarze klientów indywidualnych, Bank kontynuuje premiowanie otwierania nowych rachunków Citi Priority, Citigold oraz Citigold Private Client poprzez:

- promocyjne oprocentowanie lokat terminowych,
- promocyjne oprocentowanie kont oszczędnościowych,
- oferty specjalne dla nowych Klientów Citi Priority z saldem do 100 tys. zł oraz powyżej 100 tys. zł,
- promocyjne konto internetowe Citi Priority, w ramach którego klienci korzystający z konta przez internet mają bezpłatny dostęp do wszystkich podstawowych funkcjonalności,
- program rekomendacji dla klientów Citi Priority, Citigold i Citigold Private Client.

Z dniem 14 września 2019 roku Bank podniósł wysokość minimalnych progów uprawniających do bezpłatnego prowadzenia konta osobistego:

- Citigold: z 300 tys. zł do 400 tys. zł,
- Citigold Private Client: z 3 mln zł do 4 mln zł.

Karty Kredytowe

W III kwartale 2019 roku liczba kart kredytowych wyniosła 659,3 tys.

Utrzymano wysoki poziom aktywacji oraz transakcyjności pośród nowo pozyskanych klientów. W strukturze akwizycji kart kredytowych w III kwartale 2019 roku dominowała karta Citi Simplicity, z udziałem w akwizycji na poziomie ponad 90%.

Saldo zadłużenia na kartach kredytowych na koniec III kwartału 2019 roku wzrosło do poziomu 2,7 mld zł, co oznacza, że Bank utrzymał pozycję lidera na rynku kart kredytowych pod względem wartości kredytów udzielonych na kartach kredytowych, z udziałem rynkowym według danych na koniec września 2019 roku na poziomie 23,7%.

Pożyczki gotówkowe i pożyczki gotówkowe do rachunku karty kredytowej

Saldo pożyczek niezabezpieczonych (pożyczki gotówkowej i pożyczki gotówkowej do rachunku karty kredytowej) na koniec III kwartału 2019 roku wyniosło 2,7 mld zł i zanotowało wzrost o 0,9% w stosunku do analogicznego okresu w roku ubiegłym.

Łączna sprzedaż pożyczek niezabezpieczonych, w tym pożyczek gotówkowych dla posiadaczy kart kredytowych, wyniosła w III kwartale 2019 roku 315 mln zł i zanotowała spadek o 3,7% w stosunku do analogicznego okresu w roku ubiegłym. W tym samym okresie programy ratalne w ramach limitu karty kredytowej wzrosły o 3,2%

Produkty hipoteczne

W III kwartale 2019 roku Bank kontynuował sprzedaż kredytów hipotecznych w oparciu o własne kanały sprzedaży oraz przy wykorzystaniu pośredników kredytowych, rozwijając jednocześnie sprzedaż przy wykorzystaniu kanału internetowego. Oferta kredytów hipotecznych niezmiennie kierowana była przede wszystkim do wybranych segmentów Klientów, tj. Citigold Private Client, CitiGold i Citi Priority - wszystkie nowo udzielone kredyty i pożyczki hipoteczne dotyczyły wyżej wymienionych segmentów klientów.

Wartość produktów hipotecznych sprzedanych w III kwartale 2019 roku osiągnęła wartość 143 mln zł., tj. wzrosła o 19% w porównaniu do III kwartału 2018 roku, w którym kształtowała się na poziomie 120 mln zł. Saldo portfela kredytów hipotecznych na koniec omawianego okresu wyniosło 1,8 mld zł, w porównaniu do 1,6 mld w analogicznym okresie 2018 r., tj. wzrosło o 14% r./r/.

Produkty ubezpieczeniowe i inwestycyjne

Na koniec III kwartału 2019 roku łączna wartość środków zarządzanych w produktach o charakterze inwestycyjnym (w tym w ramach produktów ubezpieczeniowych, bez inwestycji dwuwalutowych) nabytych przez klientów detalicznych za pośrednictwem Banku była o 1% wyższa od wartości w II kwartale 2019 roku.

W III kwartale 2019 roku Bank zrealizował 13 subskrypcji obligacji strukturyzowanych. Obligacje denominowane były w polskim złotym – 11 subskrypcji oraz w dolarach amerykańskich – 2 subskrypcje.

Klienci Banku otrzymali możliwość korzystania z usługi doradztwa inwestycyjnego w zakresie obligacji świadczonej przez Dom Maklerski Banku Handlowego S.A.

2.4 Rozwój kanałów dystrybucji

Bankowość Internetowa

Bankowa platforma internetowa dla klientów detalicznych zbudowana jest w technologii responsywnej, tzn. dostosowuje się do urządzenia, z którego korzysta klient. Nowoczesny design odpowiada na komentarze klientów, a rozbudowana funkcjonalność sprawia, iż korzystanie z tradycyjnych kanałów nie jest już konieczne. Jedno z wielu udogodnień dotyczy posiadaczy kart kredytowych mogących samodzielnie zarządzać limitem karty, rozłożyć transakcje na raty oraz zakupić ubezpieczenie. Klienci mają możliwość tworzenia i aktualizacji profilu inwestycyjnego, zgodnego z regulacją MIFID II. We wrześniu, w związku z wejściem w życie Dyrektywy PSD2, w serwisie zostały również udostępnione nowe funkcjonalności zgodnie z wymogami silnego uwierzytelnienia.

Liczba aktywnych użytkowników Citibank Online, czyli takich, którzy przynajmniej raz na 90 dni zalogowali się do bankowości internetowej lub mobilnej za pomocą przeglądarki lub aplikacji Citi Mobile wyniosła na koniec III kwartału 2019 roku 398 tys. użytkowników. Udział aktywnych użytkowników Citibank Online w całym portfelu klientów Banku wyniósł na koniec III kwartału 2019 roku 60%, co stanowi wzrost o 0,9 p.p . w porównaniu do III kwartału 2018 roku.

Jednocześnie, użytkownicy cyfrowi stanowili 81,7% wszystkich klientów aktywnych transakcyjnie na koniec III kwartału 2019 roku, co stanowi wzrost o 0,7 p.p. w porównaniu do III kwartału 2018 roku.

W III kwartale 2019 roku udział kart kredytowych sprzedanych przez kanał internetowy, kształtował się na poziomie 45% w odniesieniu do całości akwizycji kart kredytowych w Banku.

Bankowość Mobilna

Dzięki technologii responsywnej klient ma dostęp do wszystkich funkcji dostępnych w Citibank Online na każdym urządzeniu z jakiego korzysta. Dodatkowo klienci mają dostęp do aplikacji mobilnej, która posiada takie funkcje jak: darmowe powiadomienia typu Push, dzięki którym klient na bieżąco jest informowany o zmianach na koncie lub karcie oraz możliwość aktywacji logowania przy pomocy odcisku palca lub wizerunku twarzy, dzięki czemu dostęp do aplikacji stał się jeszcze łatwiejszy, co jest bardzo doceniane przez klientów. W marcu 2019 roku uruchomiony został nowy moduł specjalnie z myślą o posiadaczach kart kredytowych Citi, a we wrześniu zaktualizowana została aplikacja dla posiadaczy kont osobistych. Od września klienci korzystają również m.in. z uproszczonej i intuicyjnej nawigacji, nowej szaty graficznej oraz usługi mobilnej autoryzacji – Citi Mobile Token. Aplikacja mobilna również została dostosowana w zakresie zapewnienia silnego uwierzytelnienia.

Na koniec III kwartału 2019 roku liczba aktywnych użytkowników bankowości mobilnej, czyli takich, którzy raz na 90 dni skorzystali z bankowości mobilnej korzystając z aplikacji lub Citibank Online w technologii responsywnej wyniosła ponad 212 tys., co stanowi poziom porównywalny jak w III kwartale 2018 roku.

Udział aktywnych użytkowników bankowości mobilnej względem portfela klientów detalicznych Citi Handlowy wyniósł 32%, co stanowi wzrost o 0,9 p.p., względem analogicznego okresu w 2018 roku.

Akwizycja pośrednia i bezpośrednia

Bankowy Ekosystem Smart

W obszarze sieci oddziałów bankowych Citi Handlowy kontynuuje strategię dotarcia do klientów, opartą o różne typy i formaty punktów kontaktu, dopasowanych do docelowej grupy klientów. O pozyskiwanie i obsługę klientów Citigold Private Client i Citigold dbają Osobiści Opiekunowie w Centrach CPC i Citigold zlokalizowanych w 9 największych miastach Polski. Równolegle Bank w dalszym ciągu rozwija procesy obsługi zdalnej, co pozwala oferować klientom realizację coraz szerszej palety transakcji bez konieczności wizyty w fizycznym oddziale.

W III kwartale 2019 roku kanał dystrybucji detalicznej Universal Bankers utrzymał strategię akwizycji nowych klientów skupiając się na produktach kredytowych: karcie kredytowej oraz pożyczce gotówkowej. Podobnie jak w poprzednich latach, mobilne siły sprzedażowe działają na terenie całego kraju, pracując z lokalnych biur w sześciu miastach.

Universal Bankers wspierali także budowę wizerunku Citi Handlowy jako instytucji innowacyjnej, proponującej nowoczesne rozwiązania i zwróconej w stronę potrzeb klienta poprzez obecność na wydarzeniach społeczno-kulturalnych, takich jak koncerty organizowane przez naszego partnera Live Nation.

Placówki Citigold i Citigold Private Client

Na koniec III kwartału 2019 roku sieć placówek przeznaczonych do obsługi klientów liczyła 21 jednostek. W ramach struktury działa 11 oddziałów typu Smart, 8 oddziałów typu Hub Gold oraz Centrum Inwestycyjne i Oddział korporacyjny.

W lipcu 2019 roku nastąpiło zamknięcie placówki typu Smart mieszczącej się w Warszawie w CH Targówek. Działanie było zgodnie z przyjętą strategią Ekosystemu Smart, zgodnie z którą, Bank dąży do zapewnienia obsługi dla klientów masowych w najbardziej uczęszczanych punktach handlowych aglomeracji. Po przeprowadzonej optymalizacji w Warszawie funkcjonują trzy oddziały Smart w galeriach handlowych.

Zmiany w sieci placówek

Liczba oddziałów i pozostałych punktów sprzedaży / kontaktu z klientem

	30.09.2019 (1)	31.12.2018 (2)	30.09.2018 (3)	Zmiana (1)/(2)	Zmiana (1)/(3)
Liczba placówek*:	**21**	**23**	**23**	**(2)**	**(2)**
Hub Gold	8	7	7	1	1
Smart Hub Gold	1	2	2	(1)	(1)
Centrum Inwestycyjne	1	1	1	0	0
Oddziały Smart	10	12	12	(2)	(2)
Oddziały korporacyjne	1	1	1	0	0
Pozostałe punkty sprzedaży/obsługi klienta:					
Smart Mini	0	3	2	(3)	(2)

** Klasyfikacja oddziałów ze względu na rodzaj świadczonych usług. Zgodnie z nią oddziały podzielono na: HUB Gold (oddziały z wydzielonymi strefami do obsługi klientów Citigold), Centrum Inwestycyjne oraz nowoczesne placówki typu Smart.*

9 Rating

Na koniec III kwartału 2019 roku Bank posiada pełny rating od międzynarodowej agencji ratingowej Fitch Ratings („Fitch").

W dniu 7 października 2019 roku w wyniku rocznego przeglądu ocen ratingowych, Fitch podtrzymał wszystkie ratingi dla Banku na następujących poziomach:

Rating długoterminowy podmiotu Perspektywa ratingu długoterminowego	A- stabilna
Rating krótkoterminowy podmiotu	F1
Viability rating	a-
Rating wsparcia	1
Długoterminowy rating na skali krajowej	AA+ (pol)
Krótkoterminowy rating na skali krajowej	F1+ (pol)

** Viability rating to ocena wewnętrznej, niezależnej od czynników zewnętrznych wiarygodności kredytowej danej instytucji.*

W uzasadnieniu stwierdzono, że ratingi Banku (IDRs) są oparte na wewnętrznej sile Banku wyrażonej w Viability rating oraz potencjalnym wsparciu ze strony większościowego akcjonariusza Banku.
Viability rating dla Banku jest odzwierciedleniem jego modelu biznesowego charakteryzującego się niskim poziomem ryzyka oraz silnej pozycji kapitałowej wraz z wysoką płynnością.

10 Ujawnienia dotyczące instrumentów finansowych

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Poniższa tabela przedstawia wartość godziwą aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

w tys. zł	30.09.2019		31.12.2018	
	Wartość bilansowa	Wartość godziwa	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa finansowe				
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	3 421 537	3 421 537	7 272 193	7 272 193
Należności od banków	905 173	905 173	1 333 977	1 333 896
Należności od klientów	23 275 791	23 344 946	21 949 014	21 897 248
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania wobec banków	4 995 628	4 995 649	1 402 233	1 402 326
Zobowiązania wobec klientów	36 443 155	36 438 551	38 334 345	38 332 779

Metody wyceny i założenia przyjęte dla celów wyceny w wartości godziwej

Wartości godziwe aktywów i zobowiązań finansowych oblicza się następująco:

- Wartość godziwą instrumentów pochodnych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny, które są okresowo oceniane i weryfikowane. Wszystkie modele są testowane i zatwierdzane przed użyciem. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, chociaż w pewnych obszarach kierownictwo jednostki musi korzystać z oszacowań. Zmiany założeń dotyczących szacowanych czynników mogą mieć wpływ na wykazywane wartości godziwe instrumentów finansowych.

  Grupa stosuje następujące metody wyceny w stosunku do poszczególnych typów instrumentów pochodnych:
  - do wyceny terminowych transakcji walutowych stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych,
  - do wyceny transakcji opcyjnych wykorzystywane są rynkowe modele wyceny opcji,
  - do wyceny transakcji na stopy procentowe stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych,
  - do wyceny transakcji futures stosuje się bieżące notowania rynkowe.

- Do wyceny transakcji na papierach wartościowych stosuje się bieżące notowania rynkowe lub w przypadku braku notowań, odpowiednie modele oparte na krzywych dyskontowych i forwardowych z uwzględnieniem wartości spreadu kredytowego jeżeli istnieje taka konieczność.

- Wartości godziwe innych aktywów i zobowiązań finansowych (z wyjątkiem wyżej opisanych) określa się zgodnie z ogólnie przyjętymi modelami wyceny w oparciu o analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych z uwzględnieniem zmian rynkowych stóp procentowych, jak i zmian marż dla danego okresu sprawozdawczego.

Wartość godziwa ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej

W zależności od stosowanej metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- poziom I: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny pochodzące z aktywnego rynku, na którym dostępne są regularne kwotowania i obroty.

  Do rynku aktywnego możemy zaliczyć notowania giełdowe, brokerskie oraz notowania w systemach typu serwisy cenowe takie jak Reuters i Bloomberg, które reprezentują faktyczne transakcje rynkowe zawierane na warunkach rynkowych. Do poziomu pierwszego zaliczamy przede wszystkim papiery wartościowe przeznaczone do obrotu lub dostępne do sprzedaży,

- poziom II: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o modele oparte na danych wejściowych pochodzących z aktywnego rynku i prezentowane w systemach Reuters lub Bloomberg i w zależności od instrumentów finansowych stosowane są następujące szczegółowe techniki wycen:
  - notowane ceny rynkowe dla danego instrumentu lub notowane ceny rynkowe dla instrumentu alternatywnego,
  - wartość godziwą swapów na stopę procentową oraz terminowych kontraktów walutowych oblicza się jako wartość bieżącą przyszłych przepływów pieniężnych w oparciu o rynkowe krzywe dochodowości oraz aktualne kursy fixing NBP w przypadku instrumentów walutowych,
  - inne techniki, takie jak krzywe dochodowości oparte na cenach alternatywnych dla danego instrumentu finansowego,
- poziom III: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny wykorzystujące istotne parametry niepochodzące z rynku.

Poniższe tabele przedstawiają wartości bilansowe instrumentów finansowych prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej usystematyzowane według powyższych kategorii.

Na dzień 30 września 2019 roku

w tys. zł	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa finansowe				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	3 351 517	1 945 402	-	5 296 919
instrumenty pochodne	-	1 945 401	-	1 945 401
dłużne papiery wartościowe	3 332 200	1	-	3 332 201
instrumenty kapitałowe	19 317	-	-	19 317
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	-	-	-
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	16 631 003	-	-	16 631 003
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 047	-	60 526	61 573
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	282 337	1 711 578	-	1 993 915
krótka sprzedaż papierów wartościowych	282 337	-	-	282 337
instrumenty pochodne	-	1 711 578	-	1 711 578
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	14 335	-	14 335

Na dzień 31 grudnia 2018 roku

w tys. zł	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa finansowe				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	955 120	1 281 956	-	2 237 076
instrumenty pochodne	722	1 281 955	-	1 282 677
dłużne papiery wartościowe	931 171	1	-	931 172
instrumenty kapitałowe	23 227	-	-	23 227
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	14 241 363	-	-	14 241 363
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 027	-	47 741	48 768
Zobowiązania finansowe				
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	351 323	1 258 059	-	1 609 382
krótka sprzedaż papierów wartościowych	351 323	-	-	351 323
Instrumenty pochodne	-	1 258 059	-	1 258 059

Na dzień 30 września 2019 roku kwota aktywów finansowych klasyfikowanych do poziomu III obejmuje wartość udziału w spółce Visa Inc. w wysokości 40 320 tys. zł oraz wartość innych udziałów mniejszościowych w wysokości 20 205 tys. zł. Na dzień 31 grudnia 2018 roku kwota aktywów finansowych klasyfikowanych do poziomu III obejmuje wartość udziału w spółce Visa Inc. w wysokości 28 520 tys. zł oraz wartość innych udziałów mniejszościowych w wysokości 19 222 tys. zł.

Sposób oszacowania wartości godziwej akcji Visa Inc uwzględnia wartość akcji Visa Inc. oraz korekty wynikające ze sporów (bieżących lub potencjalnych), których stroną byłaby Visa lub Bank. Udziały mniejszościowe w spółkach Biuro Informacji Kredytowej S.A. oraz Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A. wyceniane zostały do wartości godziwej na podstawie wartości księgowej aktywów netto w oparciu o sprawozdania finansowe Spółek.

Zmiany aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej określonej z wykorzystaniem istotnych parametrów niepochodzących z rynku przestawia poniższa tabela:

w tys. zł	01.01.-30.09.2019 Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat
Stan na dzień 1 stycznia 2019 roku	**47 741**
Sprzedaż	(600)
Aktualizacja wyceny	13 385
Stan na koniec okresu	**60 526**

w tys. zł	01.01.-31.12.2018 Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat
Stan na dzień 1 stycznia 2018 roku	**41 248**
Aktualizacja wyceny	6 493
Stan na koniec okresu	**47 741**

W okresie dziewięciu miesięcy 2019 roku Grupa nie dokonywała transferu pomiędzy poziomami wartości godziwej instrumentów finansowych ze względu na stosowaną metodę ustalania wartości godziwej.

W okresie dziewięciu miesięcy 2019 roku Grupa nie dokonywała zmian w zasadach klasyfikacji instrumentów finansowych (prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej) do poszczególnych kategorii odzwierciedlających stosowaną metodę ustalania wartości godziwej (poziom I, poziom II i poziom III).

W okresie dziewięciu miesięcy 2019 roku Grupa nie dokonywała zmian w klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany przeznaczenia bądź wykorzystania aktywa.

W okresie dziewięciu miesięcy 2019 roku nie wystąpiły istotne zmiany warunków prowadzenia działalności i sytuacji gospodarczej, które miałyby wpłynąć na wartość godziwą aktywów finansowych i zobowiązań finansowych Grupy, niezależnie od tego, czy te aktywa i zobowiązania są ujęte w wartości godziwej, czy po koszcie zamortyzowanym.

Na dzień 30 września 2019 roku odnotowano zmianę wartości godziwej instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu, w stosunku do końca 2018 roku, w związku ze zwiększeniem wielkości portfela papierów wartościowych. O wzroście wielkości portfela instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela przeznaczonego do obrotu w stosunku do końca 2018 roku zdecydował w głównej mierze zakup polskich papierów wartościowych denominowanych w złotych.

11 Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe

Zmianę stanu odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych przedstawia tabela poniżej:

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od banków				
Stan odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na 1 stycznia 2019 roku	**(3 910)**	**-**	**-**	**(3 910)**
Transfer do Etapu 1	-	-	-	-
Transfer do Etapu 2	-	-	-	-
Transfer do Etapu 3	-	-	-	-
Utworzenia/Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	1 608	-	-	1 608
Różnice kursowe i inne zmiany	(165)	-	-	(165)
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 30 września 2019 roku	**(2 467)**	**-**	**-**	**(2 467)**

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od klientów				
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 1 stycznia 2019 roku	**(56 110)**	**(74 776)**	**(535 674)**	**(666 560)**
Transfer do Etapu 1	(510)	510	**-**	**-**
Transfer do Etapu 2	1 518	(1 518)	**-**	**-**
Transfer do Etapu 3	73	6 813	(6 886)	**-**
Utworzenia/Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	2 744	(10 801)	(158 404)	(166 461)

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Zmiany z tytułu modyfikacji bez zaprzestania ujmowania (netto)	(1)	-	(2 123)	(2 124)
Zmniejszenie stanu odpisów w związku ze spisaniem	-	-	6 299	6 299
Różnice kursowe i inne zmiany	(198)	(52)	(501)	(751)
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 30 września 2019 roku	**(52 484)**	**(79 824)**	**(697 289)**	**(829 597)**

Na dzień 30 września 2019 roku Grupa nie zidentyfikowała aktywów POCI (aktywa nabyte bądź udzielone z utratą wartości).

W okresie od 1 stycznia do 30 września 2019 roku, jak również w roku 2018 Grupa nie dokonywała odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz odwróceń odpisów z tego tytułu.

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od banków				
Stan odpisów z tytułu utraty wartości na 31 grudnia 2017 roku	**-**	**-**	**-**	**(1 111)**
Wpływ wdrożenia MSSF 9	-	-	-	(1 236)
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 1 stycznia 2018 roku	**(2 223)**	**(124)**	-	**(2 347)**
Transfer do Etapu 1	(124)	124	-	-
Transfer do Etapu 2	-	-	-	-
Transfer do Etapu 3	-	-	-	-
Utworzenia/Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	(1 309)	-	-	(1 309)
Różnice kursowe i inne zmiany	(254)	-	-	(254)
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 31 grudnia 2018 roku	**(3 910)**	**-**	**-**	**(3 910)**

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od klientów				
Stan odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na 31 grudnia 2017 roku	**-**	**-**	**-**	**(587 783)**
Wpływ wdrożenia MSSF 9	**-**	**-**	**-**	(86 124)
Reklasyfikacja	**-**	**-**	**-**	5 178
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 1 stycznia 2018 roku	**(54 767)**	**(76 847)**	**(537 115)**	**(668 729)**
Transfer do Etapu 1	(1 460)	1 460	-	-
Transfer do Etapu 2	1 040	(1 040)	-	-
Transfer do Etapu 3	-	270	(270)	-
Utworzenia/Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	(697)	1 569	(75 971)	(75 099)
Zmniejszenie stanu odpisów w związku ze spisaniem	-	-	57 158	57 158
Zmniejszenie stanu odpisów w związku ze sprzedażą wierzytelności	-	-	21 292	21 292
Różnice kursowe i inne zmiany	(226)	(188)	(768)	(1 182)
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 31 grudnia 2018 roku	**(56 110)**	**(74 776)**	**(535 674)**	**(666 560)**

Na dzień 30 grudnia 2018 roku Grupa nie zidentyfikowała aktywów POCI (aktywa nabyte bądź udzielone z utratą wartości).

12 Rezerwa i aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego

w tys. zł	30.09.2019	31.12.2018
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	772 603	540 524
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	534 573	336 317
Aktywo netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	**238 030**	**204 207**

Rezerwa i aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej po skompensowaniu.

13 Transakcje nabycia i sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych

W okresie od 1 stycznia do 30 września 2019 roku wartość nabytych przez Grupę składników "Rzeczowych aktywów trwałych" wynosi 18 075 tys. zł (w 2018 roku: 17 813 tys. zł), a wartość składników zbytych wynosi 670 tys. zł (w 2018

roku: 38 tys. zł.)

Według stanu na dzień 30 września 2019 roku Grupa nie posiadała istotnych zobowiązań umownych z tytułu dokonania w przyszłości zakupu rzeczowych aktywów trwałych.

14 Niespłacenie lub naruszenie postanowień umowy dotyczącej otrzymanego kredytu lub pożyczki, w odniesieniu do których nie podjęto żadnych działań naprawczych do końca okresu sprawozdawczego

W okresie od 1 stycznia do 30 września 2019 roku nie wystąpiło w Grupie zdarzenie niespłacenia lub naruszenia postanowień umowy dotyczącej otrzymanego kredytu lub pożyczki.

15 Sezonowość lub cykliczność działalności

W działalności Grupy nie występują istotne zjawiska podlegające wahaniom sezonowym lub mające charakter cykliczny.

16 Emisje, wykup i spłaty nie udziałowych i kapitałowych papierów wartościowych

W okresie dziewięciu miesięcy 2019 roku nie dokonano emisji dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych oraz ich wykupu bądź spłaty.

17 Wypłacone (lub zadeklarowane) dywidendy

Dywidendy wypłacone za rok 2018

W dniu 5 czerwca 2019 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Handlowego w Warszawie S.A. (dalej jako WZ) podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto za 2018 rok, w tym postanowiło przeznaczyć na wypłatę dywidendy kwotę 488 666 904,00 zł tj. 74,82% jednostkowego zysku netto. Dywidenda ma charakter pieniężny. Kwota dywidendy przypadająca na jedną akcję wynosi 3,74 zł. Liczba akcji objętych dywidendą wynosi 130 659 600 sztuk.

Jednocześnie WZ postanowiło określić termin ustalenia prawa do dywidendy na dzień 13 czerwca 2019 roku (dzień dywidendy) oraz termin wypłaty dywidendy na dzień 24 czerwca 2019 roku (termin wypłaty dywidendy) i w tym dniu dywidenda została wypłacona.

18 Znaczące zdarzenia po dniu bilansowym nieujęte w sprawozdaniu finansowym

Po dniu 30 września 2019 roku nie wystąpiły zdarzenia, nieujęte w tym sprawozdaniu finansowym, mogące w znaczący sposób wpłynąć na wyniki Grupy.

19 Zmiany udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych i pozostałych zobowiązań pozabilansowych

Szczegółowe zestawienie udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych na dzień 30 września 2019 roku i zmiany w stosunku do końca 2018 roku przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	Wg stanu na dzień		Zmiana	
	30.09.2019	31.12.2018	tys. zł	%
Zobowiązania warunkowe udzielone				
Finansowe	**15 895 643**	**14 160 726**	**1 734 917**	**12,3%**
akredytywy importowe wystawione	166 229	137 669	28 560	20,7%
linie kredytowe udzielone	15 700 145	14 023 057	1 677 088	12,0%
pozostałe	29 269	-	29 269	-
Gwarancyjne	2 387 550	2 636 600	(249 050)	(9,4%)
gwarancje i poręczenia udzielone	2 327 367	2 589 013	(261 646)	(10,1%)
akredytywy eksportowe potwierdzone	11 998	-	11 998	-
pozostałe	48 185	47 587	598	1,3%
	18 283 193	**16 797 326**	**1 485 867**	**8,8%**
Zobowiązania warunkowe otrzymane				
gwarancyjne (gwarancje otrzymane)	20 915 483	19 278 757	1 636 726	8,5%
	20 915 483	**19 278 757**	**1 636 726**	**8,5%**

w tys. zł	Wg stanu na dzień		Zmiana	
	30.09.2019	31.12.2018	tys. zł	%
Transakcje warunkowe z tytułu wymiany walutowej, papierów wartościowych i instrumentów pochodnych (zobowiązania udzielone/otrzymane)				
bieżące*	2 778 770	1 433 082	1 345 688	93,9%
terminowe**	276 232 007	271 738 853	4 493 154	1,7%
	279 010 777	**273 171 935**	**5 838 842**	**2,1%**

* *Operacje wymiany walutowej i papierami wartościowymi z bieżącym terminem realizacji.*

** *Operacje na instrumentach pochodnych: transakcje wymiany walutowej, na stopę procentową, opcyjne.*

20 Zmiany w strukturze Grupy Kapitałowej Banku

W III kwartale 2019 roku struktura Grupy nie uległa zmianie w porównaniu do końca II kwartału 2019 roku.

21 Realizacja prognozy wyników na 2019 rok

Bank - jednostka dominująca - nie przekazywał do publicznej wiadomości prognozy wyników na 2019 rok.

22 Informacja o akcjonariuszach

Poniższa tabela przedstawia akcjonariuszy posiadających na dzień przekazania niniejszego raportu kwartalnego za III kwartał 2019 roku bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym gromadzeniu lub co najmniej 5% kapitału zakładowego Banku:

	Wartość akcji (w tys. zł)	Liczba akcji	Akcje %	Liczba głosów na WZ	Głosy w WZ %
Citibank Overseas Investment Corporation, USA	391 979	97 994 700	75,0	97 994 700	75,0
Pozostali akcjonariusze	130 659	32 664 900	25,0	32 664 900	25,0
	522 638	**130 659 600**	**100,0**	**130 659 600**	**100,0**

W okresie od przekazania poprzedniego skonsolidowanego raportu rocznego za 2018 rok do dnia przekazania niniejszego raportu kwartalnego za III kwartał 2019 roku struktura własności znacznych pakietów akcji Banku nie uległa zmianie.

23 Akcje emitenta będące w posiadaniu członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej

Według informacji posiadanych przez Bank - jednostkę dominującą, spośród członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej Banku, posiadanie akcji Banku zadeklarowały następujące osoby:

Imię i nazwisko	Funkcja	Ilość akcji na dzień przekazania niniejszego raportu kwartalnego za III kwartał 2019 roku	Ilość akcji na dzień przekazania skonsolidowanego raportu rocznego za 2018 rok	Ilość akcji na dzień przekazania poprzedniego raportu kwartalnego za III kwartał 2018 roku
Andrzej Olechowski	Przewodniczący Rady Nadzorczej	2 200	2 200	2 200
Razem		**2 200**	**2 200**	**2 200**

Osoby nadzorujące i zarządzające nie zadeklarowały posiadania opcji na akcje Banku.

24 Informacja o toczących się postępowaniach sądowych

W III kwartale 2019 roku nie toczyło się przed sądem, organem administracji publicznej lub organem właściwym dla postępowania arbitrażowego postępowanie dotyczące wierzytelności lub zobowiązań Grupy, którego wartość byłaby znacząca.

W styczniu 2019 r. Bank powziął informację o złożeniu przez dwóch byłych agentów Banku, tj. spółkę Rigall Arteria Management spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. z siedzibą w Warszawie oraz spółkę Rotsa Sales Direct Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach, pozwów dotyczących roszczeń związanych z umowami agencyjnymi, które w przeszłości łączyły agentów z Bankiem.

W dniu 27 maja 2019 roku Bankowi został doręczony pozew spółki Rigall Arteria Management spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. o zapłatę kwoty 386.139.808,89 złotych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, oraz kwoty 50.017.463,89 złotych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Pozew dotyczy roszczeń związanych z wypowiedzianą w 2014 roku umową agencyjną, której przedmiotem było pośrednictwo w oferowaniu produktów i usług Banku, głównie w segmencie

bankowości detalicznej. Sąd skierował sprawę do postępowania mediacyjnego, a termin na wniesienie odpowiedzi na pozew wynosi 3 miesiące od zakończenia mediacji. Postępowanie mediacyjne w toku.

Do dnia sporządzenia sprawozdania finansowego, Grupa nie otrzymała pozwu spółki Rotsa Sales Direct Sp. z o.o.

W ocenie Banku, wysokość roszczeń zgłaszanych przez spółki nie jest zasadna. Potwierdzeniem takiego stanowiska Banku są korzystne dla Banku prawomocne rozstrzygnięcia wcześniej podejmowanych przez spółki kroków prawnych przeciwko Bankowi.

Według stanu na dzień 30 września 2019 roku Bank był między innymi stroną 19 postępowań sądowych, które nie zostały prawomocnie zakończone, związanych z terminowymi operacjami finansowymi, przy czym w 12 sprawach Bank występował jako pozwany, zaś w 7 jako powód. Żądania i zarzuty w poszczególnych sprawach przeciwko Bankowi oparte są na różnych podstawach prawnych. Przedmiot sporu dotyczy w szczególności ważności zawartych terminowych operacji finansowych oraz wymagalności zobowiązań klienta z nich wynikających wobec Banku, a także potencjalnych roszczeń związanych z ich ewentualnym unieważnieniem przez sąd. Klienci starają się uniemożliwić Bankowi dochodzenie należności wynikających z terminowych operacji finansowych, kwestionują zobowiązania wobec Banku, podważają ważność zawartych umów, a także w niektórych przypadkach żądają zapłaty od Banku.

Bank był stroną postępowania wszczętego przez Prezesa UOKiK przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard i jednym z adresatów decyzji Prezesa UOKiK w tej sprawie. Postępowanie to dotyczyło praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange" za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu do rynku przedsiębiorcom nie należącym do związków emitentów kart płatniczych, przeciw którym wszczęte zostało przedmiotowe postępowanie. Decyzja Prezesa UOKiK była przedmiotem rozważań w postępowaniach odwoławczych. W dniu 22 kwietnia 2010 roku Sąd Apelacyjny uchylił w całości wyrok SOKiK, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania przez sąd pierwszej instancji. W dniu 21 listopada 2013 roku SOKiK wydał wyrok, na podstawie którego zmodyfikował karę nałożoną na Bank i ustalił jej wysokość na kwotę 1 775 720 zł. W dniu 6 października 2015 roku Sąd Apelacyjny ponownie zmienił zaskarżony wyrok SOKiK oddalając wszystkie odwołania od decyzji Prezesa UOKiK, również w zakresie modyfikacji nałożonych na banki kar, na skutek czego została przywrócona pierwotnie nałożona na Bank kara w kwocie 10 228 470 zł. Na skutek wniesionej przez Bank skargi kasacyjnej w dniu 25 października 2017 roku Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego, a sprawa została przekazana Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozpoczęło się ponownie postępowanie apelacyjne. W pierwszym kwartale 2018 roku Bank otrzymał zwrot kary. W III kwartale 2019 roku nie zapadły żadne rozstrzygnięcia w tej sprawie.

Według stanu na 30 września 2019 roku Grupa jest pozwana w 12 sprawach dotyczących zwrotu części prowizji za udzielenie kredytu konsumenckiego na łączną kwotę 70 tys. złotych oraz w 9 sprawach dotyczących kredytu indeksowanego do CHF na łączną kwotę 1 218 tys. złotych (większość spraw znajduje się w pierwszej instancji).

Na wierzytelności będące przedmiotem postępowań sądowych Grupa, zgodnie z obowiązującymi przepisami, dokonuje odpowiednich odpisów.

W przypadku postępowań sądowych wiążących się z ryzykiem wypływu środków z tytułu wypełnienia zobowiązania przez Grupę, utworzone są odpowiednie rezerwy. Wartość rezerw z tytułu spraw spornych według stanu na 30 września 2019 r. wynosi 3 167 tys. zł (3 221 tys. zł według stanu na 31 grudnia 2018 r.).

Z tytułu spraw sądowych zakończonych prawomocnym wyrokiem w III kwartale 2019 roku nie wystąpiły istotne rozliczenia.

25 Informacja o istotnych transakcjach z podmiotami powiązanymi zawartych na innych warunkach niż rynkowe

Wszelkie transakcje Banku i jednostek od niego zależnych dokonane z podmiotami powiązanymi w III kwartale 2019 roku były zawierane na warunkach rynkowych.

26 Informacja o znaczących umowach poręczeń kredytu, pożyczki lub udzieleniu gwarancji

W III kwartale 2019 roku Bank i jego jednostki zależne nie udzieliły poręczeń kredytu lub pożyczki lub gwarancji - łącznie jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu, których łączna wartość byłaby znacząca.

27 Opis czynników i zdarzeń mogących mieć wpływ na przyszłe wyniki finansowe Grupy Kapitałowej Banku

Głównym ryzykiem dla globalnego wzrostu gospodarczego jest nasilenie międzynarodowych konfliktów handlowych. Cła nakładane przez USA na Chiny już w ubiegłym roku przyczyniły się do wyraźnego wyhamowania globalnego handlu towarami. Wzmożenie działań protekcjonistycznych wobec partnerów handlowych USA może odjąć ze światowego wzrostu gospodarczego nawet ok. 1,0 pkt proc., pośrednio osłabiając popyt na polski eksport.

Proces wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej pozostaje jednym z głównych zagrożeń dla wzrostu gospodarczego w Unii Europejskiej. W przypadku gdyby Wielka Brytania opuściła Unię bez porozumienia mogłoby to obniżyć wzrost w Polsce, zarówno przez kanał handlowy, jak i zmniejszenie napływu środków unijnych.

Utrzymuje się niepewność dotycząca skali zmian polityki pieniężnej w strefie euro i Stanach Zjednoczonych.

Złagodzenie polityki pieniężnej przez główne banki centralne było dotychczas pozytywnym czynnikiem wspierającym ceny krajowych aktywów. Gdyby jednak w kolejnych miesiącach główne banki centralne powróciły do planów zacieśniania polityki pieniężnej mogłoby to negatywnie wpłynąć na apetyt na ryzyko na międzynarodowych rynkach finansowych. W scenariuszu powrotu do podwyżek stóp procentowych w USA i wzrostu rentowności amerykańskich obligacji skarbowych mogłoby dojść do odpływu kapitału zagranicznego z rynków wschodzących. Takie zdarzenia mogłyby doprowadzić do przyspieszenia sprzedaży obligacji krajowych przez zagranicznych inwestorów, a rezultacie doszłoby do osłabienia krajowej waluty oraz wzrostu oprocentowania długu Skarbu Państwa i przedsiębiorstw.

Zagrożeniem dla stabilności na rynkach finansowych oraz napływu kapitału zagranicznego do Polski może być także ponowne nasilenie napięć geopolitycznych na świecie. Intensyfikacja konfliktów w Syrii, na Ukrainie, a także pogorszenie stosunków pomiędzy USA i Koreą Północną, Rosją i Iranem mogłyby doprowadzić do wzrostu awersji do ryzyka i osłabienia złotego oraz negatywnie wpłynąć na inwestycje zagraniczne w Polsce oraz światowy wzrost gospodarczy.

Niepewność dotycząca zmian w polityce gospodarczej w kraju, w tym szczególnie przyszłych zmian w systemie podatkowym, może przyczyniać się do odraczania przez polskie przedsiębiorstwa nowych projektów inwestycyjnych. Zmniejszenie skali inwestycji mogłoby mieć negatywny wpływ na potencjał polskiej gospodarki, obniżając tempo wzrostu w horyzoncie najbliższych kilku lat.

Grupa uważnie obserwuje zmiany otoczenia prawnego wynikające z orzecznictwa sądowego, które dotyczy kredytów hipotecznych indeksowanych do walut obcych, w tym wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) z 3 października 2019 roku w sprawie C 260/18. Grupa dostrzega szereg wątpliwości interpretacyjnych wynikających z ww. wyroku. Wątpliwości te, na dzień sporządzania niniejszego sprawozdania finansowego, powodują brak możliwości rzetelnej i racjonalnej oceny wpływu wyroku na toczące się przed sądami krajowymi postępowania oraz wskazują na konieczność dokładnej analizy orzecznictwa w tym zakresie. Mając na uwadze marginalny udział kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF w stosunku do całego portfela kredytowego, Grupa ocenia, że ewentualne niekorzystne dla Banku rozstrzygnięcia sądów w sprawach dotyczących tych kredytów nie powinny istotnie wpłynąć na sytuację finansową Grupy.

W dniu 11 września 2019 r. TSUE wydał wyrok w sprawie C 383/18, w którym wskazał, że art. 16 ust. 1 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki (Dyrektywa) należy interpretować w ten sposób, że *„prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta”.* Znaczy to, że zgodnie z przepisem Dyrektywy, wyżej wskazane prawo konsumenta obejmuje koszty, zarówno związane z okresem kredytowania, jak i te, które takiego związku nie wykazują. Bank w związku z wykonywaniem czynności bankowych mieszczących się w definicji kredytu konsumenckiego pobierał prowizje, które w swojej konstrukcji nie były związane z okresem kredytowania, w związku z czym nie podlegały redukcji w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego. TSUE orzekał w sprawie wykładni przepisu Dyrektywy, która nie jest bezpośrednio wiążąca dla podmiotów prawa krajowego i wymaga implementacji do prawa krajowego, którego ewentualna zmiana, wykładnia i stosowanie będą miały istotne znaczenie dla oceny roszczeń klientów o zwrot części prowizji w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego.

Skutki wyroku dla interpretacji prawa krajowego Bank uwzględnił w swojej praktyce w ten sposób, że całkowity koszt kredytu określony dla umów o kredyt konsumencki zawartych po dacie ogłoszenia wyroku, w przypadku ich spłaty przed terminem umownym, będzie podlegał odpowiedniemu zmniejszeniu, a zmniejszenie to będzie dotyczyło wszystkich kosztów poniesionych przez konsumenta.

Grupa prowadzi analizy w celu oceny wpływu, jaki ryzyko związane z ewentualnymi roszczeniami związanymi z wyrokiem może wywrzeć na działalność Banku. Jednakże na moment sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego Grupa nie zakończyła tej analizy w stopniu pozwalającym na rzetelny pomiar wartości szacunkowych. W związku z tym, w III kwartale 2019 roku Bank nie utworzył rezerw na potencjalne zwroty prowizji dla klientów, którzy przedterminowo spłacili kredyty konsumenckie.

Powyższe czynniki mogą mieć wpływ na poziom wyników Grupy w kolejnych okresach.

Wskaźniki makroekonomiczne dla gospodarki polskiej	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019P
Wzrost PKB (r./r.)	1,6	1,4	3,3	3,8	3,1	4,9	5,1	4,4
Konsumpcja (r./r.)	0,8	0,3	2,6	3,0	3,9	4,5	4,5	4,3
Inwestycje (r./r.)	-1,8	-1,1	10,0	6,1	-8,2	4,0	8,7	8,2
Inflacja (koniec okresu)	2,4	0,7	-1,0	-0,5	0,8	2,1	1,1	3,0
Stopa bazowa (koniec okresu)	4,25	2,50	2,00	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50

Źródło: Prognozy analityków Citi Handlowy z dnia 23.10.2019 r.

Skrócone śródroczne jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku za III kwartał 2019 roku

Skrócony rachunek zysków i strat

w tys. zł	III kwartał	III kwartał narastająco	III kwartał	III kwartał narastająco
Za okres	okres od 01/07/19 do 30/09/19	okres od 01/01/19 do 30/09/19	okres od 01/07/18 do 30/09/18	okres od 01/01/18 do 30/09/18
Przychody z tytułu odsetek	331 629	972 304	316 234	934 046
Przychody o podobnym charakterze	29 574	78 211	15 351	42 005
Koszty odsetek i podobne koszty	(70 080)	(194 702)	(51 492)	(149 402)
Wynik z tytułu odsetek	**291 123**	**855 813**	**280 093**	**826 649**
Przychody z tytułu opłat i prowizji	155 579	470 289	149 618	453 917
Koszty opłat i prowizji	(19 411)	(57 730)	(19 694)	(56 126)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	**136 168**	**412 559**	**129 924**	**397 791**
Przychody z tytułu dywidend	-	**10 779**	**122**	**23 703**
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	**98 322**	**283 462**	**93 946**	**285 341**
Wynik na inwestycyjnych dłużnych aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	**19 440**	**73 587**	**8 534**	**87 727**
Wynik na inwestycjach kapitałowych i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	**3 149**	**16 304**	**3 317**	**9 863**
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	**(310)**	**(1 068)**	**-**	**3 682**
Pozostałe przychody operacyjne	5 410	17 651	5 347	29 576
Pozostałe koszty operacyjne	(7 161)	(21 613)	(8 251)	(21 992)
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	**(1 751)**	**(3 962)**	**(2 904)**	**7 584**
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	**(248 674)**	**(856 922)**	**(253 263)**	**(829 276)**
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	**(21 289)**	**(63 485)**	**(16 602)**	**(53 652)**
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów	**(265)**	**(296)**	**-**	**(858)**
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe	**(91 206)**	**(226 057)**	**(19 218)**	**(51 781)**
Podatek od niektórych instytucji finansowych	**(25 469)**	**(69 674)**	**(19 276)**	**(61 209)**
Zysk brutto	**159 238**	**431 040**	**204 673**	**645 564**
Podatek dochodowy	**(45 922)**	**(126 179)**	**(46 252)**	**(144 646)**
Zysk netto	**113 316**	**304 861**	**158 421**	**500 918**
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)		130 659 600		130 659 600
Zysk na jedną akcję (w zł)		2,33		3,83
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł)		2,33		3,83

Skrócone sprawozdanie z całkowitych dochodów

w tys. zł	III kwartał okres od 01/07/19 do 30/09/19	III kwartał narastająco okres od 01/01/19 do 30/09/19	III kwartał okres od 01/07/18 do 30/09/18	III kwartał narastająco okres od 01/01/18 do 30/09/18
Zysk netto	**113 316**	**304 861**	**158 421**	**500 918**
Pozostałe całkowite dochody, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat:				
Wycena aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	44 579	60 225	(7 562)	30 483
Całkowite dochody ogółem	**157 895**	**365 086**	**150 859**	**531 401**

Skrócone sprawozdanie z sytuacji finansowej

	Stan na dzień	30.09.2019	31.12.2018
w tys. zł			
AKTYWA			
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym		3 421 537	7 272 193
Należności od banków		905 121	1 333 816
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu		5 277 602	2 213 849
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody		16 631 003	14 241 363
Udziały w jednostkach zależnych		105 972	106 075
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		61 292	48 511
Należności od klientów		23 141 335	21 853 349
Rzeczowe aktywa trwałe		498 306	363 002
Wartości niematerialne		1 404 439	1 417 506
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego		237 161	205 165
Inne aktywa		208 315	187 195
Aktywa razem		**51 892 083**	**49 242 024**
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec banków		4 995 516	1 402 124
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu		1 985 964	1 606 189
Pochodne instrumenty zabezpieczające		14 335	-
Zobowiązania wobec klientów		36 516 842	38 395 885
Rezerwy		88 662	29 984
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		45 557	66 297
Inne zobowiązania		1 361 736	734 493
Zobowiązania razem		**45 008 612**	**42 234 972**
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał zakładowy		522 638	522 638
Kapitał zapasowy		2 944 585	2 944 585
Kapitał z aktualizacji wyceny		144 597	84 372
Pozostałe kapitały rezerwowe		2 878 294	2 877 122
Zyski zatrzymane		393 357	578 335
Kapitał własny razem		**6 883 471**	**7 007 052**
Zobowiązania i kapitał własny razem		**51 892 083**	**49 242 024**

Skrócone sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

w tys. zł	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2019 roku	**522 638**	**2 944 585**	**84 372**	**2 877 122**	**578 335**	**7 007 052**
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	60 225	-	304 861	365 086
zysk netto	-	-	-	-	304 861	304 861
wycena aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	-	-	60 225	-	-	60 225
Dywidendy do wypłaty	-	-	-	-	(488 667)	(488 667)
Transfer na kapitały	-	-	-	1 172	(1 172)	-
Stan na 30 września 2019 roku	**522 638**	**2 944 585**	**144 597**	**2 878 294**	**393 357**	**6 883 471**

w tys. zł	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2018 roku	**522 638**	**2 944 585**	**(9 376)**	**2 879 669**	**537 102**	**6 874 618**
Zmiany wynikające z zastosowania MSSF 9	-	-	(796)	-	(74 784)	(75 580)
Stan na 1 stycznia 2018 roku z uwzględnieniem zmian wynikających z zastosowania MSSF 9	**522 638**	**2 944 585**	**(10 172)**	**2 879 669**	**462 318**	**6 799 038**
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	30 483	-	500 918	531 401
zysk netto	-	-	-	-	500 918	500 918
wycena aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	-	-	30 483	-	-	30 483
Dywidendy do wypłaty	-	-	-	-	(537 011)	(537 011)
Transfer na kapitały				91	(91)	-
Stan na 30 września 2018 roku	**522 638**	**2 944 585**	**20 311**	**2 879 760**	**426 134**	**6 793 428**

w tys. zł	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2018 roku	**522 638**	**2 944 585**	**(9 376)**	**2 879 669**	**537 102**	**6 874 618**
Zmiany wynikające z zastosowania MSSF 9	-	-	(796)	-	(74 784)	(75 580)
Stan na 1 stycznia 2018 roku z uwzględnieniem zmian wynikających z zastosowania MSSF 9	**522 638**	**2 944 585**	**(10 172)**	**2 879 669**	**462 318**	**6 799 038**
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	94 544	(2 638)	653 119	745 025
zysk netto	-	-	-	-	653 119	653 119
wycena aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	-	-	94 544	-	-	94 544
zyski/(straty) aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń (netto)	-	-	-	(2 638)	-	(2 638)
Dywidendy	-	-	-	-	(537 011)	(537 011)
Transfer na kapitały	-	-	-	91	(91)	-
Stan na 31 grudnia 2018 roku	**522 638**	**2 944 585**	**84 372**	**2 877 122**	**578 335**	**7 007 052**

Skrócone sprawozdanie z przepływów pieniężnych

w tys. zł	III kwartał narastająco okres od 01/01/19 do 30/09/19	III kwartał narastająco okres od 01/01/18 do 30/09/18
Stan środków pieniężnych na początek okresu sprawozdawczego	**7 474 817**	**514 477**
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	(3 242 522)	806 390
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	(6 829)	(33 695)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	(501 694)	(572 947)
Stan środków pieniężnych na koniec okresu sprawozdawczego	**3 723 772**	**714 225**
Zmiana stanu środków pieniężnych	**(3 751 045)**	**199 748**

Skrócona informacja dodatkowa

1. Oświadczenie o zgodności

Skrócone śródroczne jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku zostało sporządzone zgodnie „z wymogami Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej MSR 34 *„Śródroczna Sprawozdawczość Finansowa”*, który został zatwierdzony przez Unię Europejską i innymi obowiązującymi przepisami.

Nie zawiera ono wszystkich informacji wymaganych dla pełnego rocznego sprawozdania finansowego i powinno być czytane łącznie z rocznym jednostkowym sprawozdaniem finansowym Banku za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018 roku oraz skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy za III kwartał 2019 roku.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 r., poz. 757) Bank jest zobligowany do publikacji kwartalnych wyników finansowych za okres dziewięciu miesięcy, kończący się 30 września 2019 roku, który jest uznawany za bieżący śródroczny okres sprawozdawczy.

2. Zasady przyjęte przy sporządzeniu sprawozdania finansowego

Skrócone śródroczne jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku za III kwartał 2019 roku zostało sporządzone zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu, na podstawie którego emitent będący jednostką dominującą nie jest obowiązany do przekazywania odrębnego jednostkowego raportu kwartalnego, pod warunkiem zamieszczenia w skonsolidowanym raporcie kwartalnym skróconego śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego, zawierającego: bilans, rachunek zysków i strat, zestawienie zmian w kapitale własnym, rachunek przepływów pieniężnych oraz skróconą informację dodatkową, zawierającą te informacje i dane, które są istotne dla właściwej oceny sytuacji majątkowej, finansowej i wyniku finansowego emitenta, a nie zostały uwzględnione w śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Ponadto w myśl przepisów wyżej wymienionego Rozporządzenia wymagane jest, aby skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadami rachunkowości stosowanymi przy sporządzeniu rocznego sprawozdania finansowego z uwzględnieniem zmian opisanych w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy za III kwartał 2019 roku.

Zasady przyjęte przy sporządzeniu niniejszego skróconego śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Banku są zgodne z zasadami rachunkowości przyjętymi i opisanymi w rocznym jednostkowym sprawozdaniu finansowym Banku za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018 roku z uwzględnieniem zmian opisanych w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy za III kwartał 2019 roku.

Pozostałe informacje i objaśnienia przedstawione do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy za III kwartał 2019 roku zawierają wszystkie istotne informacje stanowiące jednocześnie dane objaśniające do niniejszego skróconego śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Banku.

Poniżej przedstawiono w uzupełnieniu podsumowanie wyników finansowych Banku za III kwartał 2019 roku.

Wyniki finansowe Banku

W III kwartale 2019 roku Bank wypracował zysk brutto w wysokości 159,2 mln zł w porównaniu z 204,7 mln zł zysku brutto w analogicznym okresie 2018 roku, co odpowiada za spadek w wysokości o 22% r./r.

Zysk netto osiągnięty w okresie od stycznia do września bieżącego roku wyniósł 113,3 mln zł w porównaniu z 158,4 mln zł zysku netto w analogicznym okresie 2018 roku (tj. spadek o 28% r./r.).

Wpływ na kształtowanie się zysku netto Banku w III kwartale 2019 roku miał wzrost wyniku z tytułu odsetek o 11,0 mln zł (tj. 3,9% r./r.), wzrost wyniku z tytułu opłat i prowizji o 6,2 mln zł (tj. 4,8% r./r.) wzrost wyniku na instrumentach finansowych (handlowe instrumenty finansowe i rewaluacja, inwestycyjne dłużne aktywa finansowe) łącznie o 15,3 mln zł (tj. 14,9% r./r.). Jednocześnie koszty działania Banku i koszty ogólnego zarządu oraz amortyzacji utrzymały się na niemal niezmienionym poziomie w stosunku do analogicznego okresu 2018 roku oraz zanotowano wyższe odpisy netto z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe o 72 mln zł.

Skonsolidowany raport kwartalny za III kwartał 2019 roku będzie udostępniony na stronie internetowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. **www.citihandlowy.pl.**

Urszula Lewińska

Dyrektor Departamentu
Sprawozdawczości Finansowej, Kontroli i Podatków

13.11.2019 roku

(podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym)

Natalia Bożek

Wiceprezes Zarządu Banku

13.11.2019 roku

(podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym)